

Саду як қисса аз ҳаёти Алӣ ибни Абӯтолиб (р)

**Мутарҷим:
Муҳаммадиқболи Садриддин**

ББК 86,38+87,717
С-15

Бунёди Ҷамъиятии Васатият тақдим мекунад

Китоб фарогири қиссаҳои пурҳикмат ва ибратомӯз аз ҳаёти рӯзмарраи босаодати халифаи чаҳоруми мусулмонон Амирулмўъминин Алӣ ибни Абӯтолиб (р) мебошад. Китоб барои доираи васеи ҷавонон, донишҷӯён ва толибилмони мадориси динӣ, аҳли зиё ва оммаи мусулмонон тақдим мегардад.

Номи китоб: Саду як қисса аз ҳаёти Алӣ ибни Абӯтолиб (р)

Мутарҷим: Муҳаммадиқболи Садриддин.

Муҳаррири масъул: Файзуллоҳи Аҳё.

Ҳуруфчинон: Меҳробонуи Раҳимбек, Фирузаи Давлатназар.

Масъули чоп: Неъматуллоҳи Акрам.

Ношир: ҚДММ «Сунатулло»

Супориш: № 8

Таърихи чоп: 01.04.2009

Теъдод: 5000 нусха

ISBN 978-99947-733-0-5

Ба номи Худованди бахшандаи меҳрубон

Алӣ ибни Абӯтолиб (р) дар чанд сатр

Амирулмўъминин Алӣ ибни Абӯтолиб (р) чаҳорумин халифаи рошид ва яке аз даҳ нафари ба ҷаннат башоратдодашуда мебошад. Насаб ба Ҳошимиён дорад ва аз қабилаи Қурайш, писарамаки Паёмбар (с) аст. Ва Паёмбар (с) бехтарин духтараш Фотимаро (р) ба никоҳи ӯ даровард. Падари Ҳасан ва Ҳусейн (р) мебошад.

Падараш Абӯтолиб яке аз бузургони аҳли Макка ба шумор мерафт, ки Паёмбар (с)-ро дар ҳоли ятимияш ба тарбияи худ гирифта буд ва ҳангоме, ки ба паёмбарӣ мабъус гардид, дар муқобили мушрикони араб аз ӯ пуштибонӣ ва ҳимоя мекард.

Модараш Фотима бинти Асади Ҳошимӣ (р), зани бораҳму шафқат ва меҳрубоне буд. Ӯ дар ислом овардан ва ҳичрат намудан аз зумраи аввалинҳо мебошад. Паёмбар (с) ба дидидорбинии ӯ мерафт ва дар хонааш хоби нисфирӯзӣ мекард. Ҳангоми вафоташ Паёмбар (с) бо пероҳани худ ӯро кафан карда, намози ҷанозаашро гузордааст.

Алӣ (р) дар Маккаи мукаррама нӯҳ сол пеш аз зуҳури Ислом таваллуд шуда, дар хонадони Паёмбар (с) нашъу намо ёфт ва дар хурдсолӣ Исломро пазируфта ва аз тарбияи нек ва одобу ахлоки набавӣ бархурдор гаштааст. Ӯ ҳаргиз ба бӯте сачда накарда ва барои онон назр ва ё қурбоние тақдим накардааст.

Ӯ марди хушсимова миёнақад ва дорои ҷисми қавӣ ва риши калону чашмони бузург ва чеҳраи пуртабассум, шонаҳои паҳну дастони пурзур буд. Либоси хоксоронае ба тан дошт, ки гӯё ӯ фақиртарини фақирон буд.

Сифату фазилаташ хеле зиёд аст. Ӯро дарвозаи шаҳри илм, имоми одил, халифаи Паёмбар (с) дар шаби ҳичрат ва ғайраву ғайра гуфтаанд.

Тамоми ҳаёташро бо ибодату зуҳду қаноъат ва ҷиход дар роҳи Худо гузаронид, то ин ки синни муборакаш аз шаст гузашта ва ба дасти душмани дин ибни Мулҷам ба шаҳодат расид.

1. Заковат ва қиддияти Алӣ (р)

Марде шитобон назди Паёмбар (с) омада гуфт: Эй Расули Худо Қурайш ба аҳдашон хиёнат карданд.

Паёмбар (с) барои фатҳи Макка омода мешуд. Ҳотиб ибни Абӯбалтаа ба дасти зане номае фиристод, то Қурайшро аз тасмими Паёмбар (с) огоҳ созад. Он зан дар ивази мол номаро дар зери муйҳои худ пинҳон карда ва расонидани онро ба зима гирифт.

Хабари кирдори Ҳотиб дарҳол аз ҷониби Худованд ба Паёмбар (с) расид. Он Ҳазрат (с) Алӣ, Миқдод (р) ва дар дигар ривоят Зубайр ибни Аввом (р)-ро дар паи он зан фиристод ва ба онҳо гуфт: Он занро дар фалон минтақа дарёбед ва он номаеро, ки Ҳотиб ба дасти ӯ барои огоҳ намудани Қурайш аз тасмими мо фиристодааст аз дасташ бигиред.

Ҳарду шитобон ба роҳ бароманд ва он занро дар ҳамон минтақа дарёфта, ба ӯ гуфтанд: Бо худ номае доред?

Зан тарсида гуфт: На, номае надорам.

Сипас онҳо ҳамаи дороиҳояшро тафтиш карданд, аммо номаро наёфта қариб, ки ноумед баргарданд.

Алӣ (р) ба он зан рӯй оварда, бо як боварӣ ва азми содиқ гуфт: Савганд ба Худо, фариштаи ваҳӣ бо Паёмбар (с) дурӯғ нагуфтааст ва Паёмбар (с) ҳаргиз бар мо дурӯғ намегӯяд, пас савганд ба Худо ё номаро бар мо бароварда медихӣ, ё либосатро аз танат мебарорем.

Зан чун қиддияти Алӣ (р)-ро дид, гуфт: Ба ман нигоҳ накунад. Онҳо рӯи худро ба дигар тараф гардонданд. Сипас номаро аз зери муйҳои бароварда дод. Алӣ (р) хушнуд шуда, номаро ба Паёмбар (с) расонид.¹

¹ Ниг Таърихи Табарӣ (48-49/3) ва Раҳиқи махтум (379-3380)

2. Шумо дар дунё ва охират бародари ман ҳастед

Алӣ (р) бо ашкҳои резон ба назди Паёмбар (с) омад ва гуфт: Эй Расули Худо асхобатро бо якдигар бародар сохтӣ, аммо маро бо касе бародар нахондӣ.

Расули Худо (с) табассумкунон ўро дар паҳлӯи худ шинонда, бо лутфу меҳрубонӣ ба гўшаш гуфт: Шумо дар дунё ва охират бародари ман ҳастед¹.

Сипас дар байни мардум бо овози баланд эълон намуд: Эй мардум! Алӣ бародари ман аст, Алӣ бародари ман аст.

3. Умар (р) Алӣ (р)-ро мебўсад

Марде бо андўҳи зиёд назди Умар (р) омада, бо овози дурушт нидо кард: Маро начот деҳ эй Амирулмўминин.

Умар (р) гуфт:

Аз кӣ начотат диҳам? Он мард ба Алӣ (р) нигоҳ карда гуфт: Аз он марде, ки дар паҳлӯи шумо нишастааст. Умар (р) ба Алӣ (р) нигариста гуфт: Барҳез эй Абўлҳасан ва ҳамроҳи ин даъвогар бинишин.

Алӣ (р) назди даъвогар нишаста бо ў мунозара кард ва он мард бозгашта рафт. Алӣ (р) боз паҳлӯи Умар (р) гузашта нишаст. Умар (р) нигоҳ кард, ки ранги чехраи Алӣ (р) дигаргун шудааст, ба Алӣ (р) гуфт: Эй Абўлҳасан, барои чӣ чехраат дигаргун шудааст? Оё аз он чӣ гузашт норозиед?

Алӣ (р) гуфт: Бале.

Умар (р) гуфт: Аз чӣ норозиед?

Алӣ (р) гуфт: Аз он ки дар назди даъвогар маро бо куниям Абўлҳасан хитоб кардед. Чӣ мешуд, ки бо номам садо мекардед.

Умар (р) табассумкунон Алӣ (р)-ро ба оғўш гирифта бўсид ва гуфт:

¹ Ниг: Сирати ибни Ҳишом (150/2).

Падарам фидоят бод, Худованд моро тавассути шумо аз торикии куфр ба нури имон ҳидоят кардааст.¹

4. Писарбачаи далер

Боре Абӯтолиб писараш Алӣ (р)-ро дид, ки пинҳонӣ бо Паёмбар (с) намоз мегузорад.

Абӯтолиб огоҳӣ меёбад, ки писараш дини аҷдодиашро тарк гуфта аз дини Муҳаммад (с) пайравӣ мекунад.

Чун ин писарбачаи хурдсол аз намоз фориғ шуд, ба назди падараш рафт ва далерона ошкоро гуфт: Эй падар ман ба Худованд ва Паёмбараш (с) имон овардам ва он чизе, ки ба ӯ нозил шудааст, тасдиқ мекунам.

Абӯтолиб бо табассум гуфт: Аз Муҳаммад пайравӣ кун, зеро ӯ шуморо ба роҳи нек мебарад.²

5. Ахлоқи муборизон

Дар набарди «Уҳуд» мубориза бо шиддат идома дошт. Парчами мусулмононро Алӣ (р) ва парчами мушрикинро Абӯсаъд ибни Абӯталҳа бардошта буд. Абӯсаъд ворида набард шуда, бо кибру ғурур садо мекард: Оё касе ҳаст, ки бо ман бичангад? Ҳеч кас посух намедод. Боз гуфт: Оё шумо даъво надоред, ки куштагонатон дар ҷаннат мебошанду куштағони мо дар дўзах, оё ҳеч яке аз шумо намехоҳад, ки бо шамшери ман дохили ҷаннат шавад ё ман бо шамшери ӯ дохили дўзах шавам?!

Алӣ ибни Абӯтолиб (р) тоқати шунидани суханони ин мушрикро накарда, бо суръат ба майдони ҳарб шитофт ва ба ӯ гуфт: Савганд ба Худо, аз ту ҷудо нахоҳам шуд, то ин ки бо шамшерат маро дохили ҷаннат намоӣ ва ё бо шамшерам туро дохили дўзах кунам.

¹ Ниг: Тароиф ва наводир мин уюни-т-турос (15/1).

² Ниг: Хулафои Расул (448,449).

Байни сафҳои размандагон ду нафар ба мубориза пардохтанд ва баъд аз чанд лаҳзаи задухӯрд Алӣ (р) зарбае ба ӯ зад, ки пояш аз бадан ҷудо гашта бар замин афтод ва авраташ намоён шуд. Ӯ бо тазарруъ ва хорӣ ба Алӣ (р) гуфт: Аз барои Худо, эй писари амак раҳм кун!

Алӣ (р) ӯро ба ҳоли худ гузошт ва аз ӯ чашм пӯшид. Паёмбар (с) ин ҳолатро дида такбир гуфт.

Дӯстони Алӣ (р) аз ӯ пурсиданд: Барои чӣ ӯро накуштед.

Алӣ (р) гуфт: Авраташ намоён шуд ва силаи раҳмро васила гирифт.¹

6. Паёмбар (с) қадамҳои Алӣ (р)-ро масх мекунад

Торикии шаб тамоми Маккаро фаро гирифта буд ва касе дар он вақт дида намешуд. Ҷавоне кураишӣ асо ба китф ниҳода, дар зери пардаи шаб пинҳонӣ роҳи Мадинаро пеш гирифт. Ин ҷавон Алӣ (р) буд, ки барои расонидани амонатҳои мардум, ки назди Паёмбар (с) буданд, се шабонарӯзи дигар баъд аз ҳичрати Расули Худо (с) дар Макка истода буд.

Алӣ (р) дар шаб далерона қадам мезад ва чун субҳ медамид, дар кунҷе худро аз чашми мардум дур нигоҳ медошт. Чун ба Мадина расид, пойҳояш варам намуда ва кафида буд. Паёмбар (с) чун аз расидани Алӣ (р) огоҳ шуд, ӯро ба наздаш даъват кард.

Ба он Ҳазрат (с) гуфтанд: Ӯ роҳ рафта наметавонад, зеро пойҳояш аз бисёр роҳ рафтани варам намудаанд.

Паёмбар (с) назди Алӣ (р) рафт ва ӯро рӯи замин хобида дид. Аз шафқату раҳмат гирён шуд ва ба зонӯ нишаста ӯро дар оғӯш гирифт. Баъд аз он Паёмбар (с) оби даҳони муборакашро ба дасташ гирифта ба қадамҳои Алӣ (р) молид. Ӯ дарҳол шифо ёфт ва то вафоташ аз пояш шикоят накард.²

¹ Ниг: Сирати ибни Ҳишом (77,78/3).

² Ниг: Ал-комилу ли ибни Асир (7-3/2).

7. Ҷавонмарде ҷуз Алӣ (р) нест

Паҳлавони номдори араб Амр ибни Абдувад бо кибру ғурур шамшер ба даст гирифта, ба аспи худ савор шуда, ба майдони нобард баромад ва бо овози ғул-ғуладори баланд гуфт: Оё касе ҳафт бо ман мубориза кунад?

Он лаҳза сукуту хомушӣ ва даҳшат ҳамаро фаро гирифта касе аз саҳобагон ба вай посух намедод. Касе ҷураъат намекард, ки дар муқобили Амр ибни Абдувад ба мубориза барояд. Чунки ў яке аз беҳтарин паҳлавонони мушрикони араб буда, бо як зарба муҳолифони худро зинда намегузошт.

Ҳамин тавр хомушӣ чанд лаҳза идома дошт, то ин ки ҷавоне бо қалби пур аз шӯри ҷавонмардӣ ва имони ба Худо ва муҳаббати Расул (с) бархоста, садо баланд кард ва гуфт:

Эй Расул Худо, ман бо ў мубориза мекунам!

Он ҷавон Алӣ ибни Абӯтолиб (р) буд.

Паёмбар (с) бо шафқату меҳрубонӣ ба Алӣ (р) нигариста гуфт:

Бинишин, ў Амр аст.

Алӣ (р) баргашта нишаст. Суханҳои масҳараомезу мутақаббирои Амр то рафт зиёд мешуд. Ў Ислому ва мусулмонро истехзову масҳара карда мегуфт: Оё касе нест дар муқобили ман бичангад? Кучост он ҷаннате, ки шумо даъво мекунед?

Пас чаро бо ман намеҷангад, ки дохили он ҷаннат шавед? Оё ҷаннатро намехоед? Алӣ (р) бори дуввум аз ҷой бархоста аз Паёмбар (с) иҷозат пурсид, то дар муқобили он паҳлавони мутақаббир бичангад. Аммо Паёмбар (с) иҷоза намедод ва мегуфт: Эй Алӣ бинишин, ки ў Амр аст.

Алӣ (р) сухани Паёмбар (с)-ро пазируфта нишаст. Ва Амр ибни Абдувад низ аз масҳара кардан даст намекашид. Вай дар майдон баҳри тамсхури мусулмонон бо шамшери худ бозӣ мекард ва суханони носазо мегуфт.

Чун аз чунин суханони зишту носазои Амр ибни Абдувад қалби Алӣ (р) ба танг омада ғайрату ҷавонмардияш ба ҷӯш омад,

дигар сабру токат накарда ба назди Паёмбар (с) шитофт ва бо садои балад гуфт: Эй Расули Худо, ман бо ӯ мечангам.

Паёмбар (с) ба Алӣ (р) гуфт: Эй Алӣ биншин, ки ӯ Амр аст.

Алӣ (р) бо имони комил ба Худо гуфт: Агар чӣ Амр бошад.

Баъд аз он Алӣ (р) бо як иродаи қавӣ барои мубориза ба майдон баромада, дар рӯ ба рӯи Амр истод. Амр баъд аз дидани Алӣ (р) ба дахшат афтада гуфт: Эй ҷавон ту кистӣ?

Алӣ (р) гуфт: Алӣ ибни Абӯтолиб.

Амр гуфт: Эй писари бародар! Ман намехоҳам хуни туро резонам, зеро амакҳоят аз ту бузургтаранд ва дар ин ҷо хузур доранд.

Алӣ (р) гуфт: Эй Амр ту назди Худо аҳд кардай ба ин, ки агар марде аз Қурайш туро ба яке аз ду роҳи нек даъват кунад, ту онро қабул хоҳӣ кард.

Амр гуфт: Бале чунин аҳд кардаам.

Алӣ (р) гуфт: Пас ман туро ба сӯи Худо ва Расулаш ва ба дини Ислому даъват мекунам.

Амр хандакунон гуфт: Ман ба ин ҳар се эҳтёҷе надорам. Алӣ (р) гуфт: Ин тавр бошад туро ба ҷанг мехонам.

Амр гуфт: Барои чӣ эй бародарзода, савганд ба Лот намехоҳам туро бикушам.

Алӣ (р) гуфт: Аммо ман, савганд ба Худо, мехоҳам туро бикушам.

Амр аз ин рафтори Алӣ (р) дар ғазаб шуд ва барои каромати аз дастрафтааш шамшер аз ғилофаш кашида оташи ғазабашро болои Алӣ (р) сарозер кард. Алӣ (р) бо сипари худ дифоъ кард, ки аз зарбаи ӯ сараш каме лат хурд. Аммо зарбаи ҷавобии Алӣ (р) рағи гардани Амрро бурида ӯро ба замин афканд ба хуни худ оғушта кард.

Садои «Аллоҳу-акбар», «Аллоҳу-акбар» ва «ҷавонмарде ҷуз Алӣ нест», «ҷавонмарде ҷуз Алӣ нест» баланд гардид.

Алӣ (р) бо пирӯзӣ аз майдон баргашт. Умар ибни Хаттоб (р) ба ӯ гуфт: Чаро ҷавшани ӯро нагирифтӣ, зеро ҷавшане беҳтар аз

он дар араб нест. Алӣ (р) гуфт: Аз ин ки писарамакам мебошад, шарм доштам, ки молашро бигирам.¹

8. Фақир ва динорҳо

Марде ба ҷисми лоғар либосҳои жулидаву кӯҳна, ки нишонаи фақр дар вай дида мешуд, дар маҷлиси Амирулмўминин Алӣ (р) дохил шуд. Ва оҳиста-оҳиста ба Алӣ (р) наздик шуд ва бо шарму ҳаё гуфт: Эй Амирулмўминин! Ман эҳтиёче дорам, ки ҳалли онро пеш аз шумо аз Худованд хоста будам. Агар онро бароварда созед, Худоро ҳамду шуморо шукр мегўям ва агар онро бароварда насозед Худоро ҳамд ва шуморо маъзур медорам. Алӣ (р) гуфт: Он ҳочататро дар замин бинавис, зеро ман намехоҳам хорию суол (талбидан)-ро дар рӯи шумо бубинам. Он мард навишт: Ман муҳтоҷи либос ҳастам. Алӣ (р) амр кард то ба ӯ сару либоси хубе биёранд. Он марди фақир либосҳоро пӯшида Худовандро ҳамд гуфт ва бо чанд мисраи шеър Алӣ (р)-ро шукргузорӣ кард. Баъд аз он Алӣ (р) боз сад динор ба он фақир ҳадя кард. Асбағ гуфт: Эй Амирулмўминин сару либос ва сад динор?! Алӣ (р) гуфт: Бале, зеро ман аз Паёмбар (с) шунидам, ки мегуфт: «Мардумро ба қадри мартабаашон расонед». Ва ин мартабаи ин мард назди ман аст.

9. Алӣ (р) ва нуқраву тилло

Рузе ҳазрати Алӣ (р) ҳамроҳи ёронаш дар маҷид нишафта буданд бо зикри сирати Паёмбар (с) маҷлисро муаттар месохтанд. Ин ҳангом Ибни Тайёҳ шитобон дохили масҷид шуд ва дар ҳоле ки зуд-зуд нафас мекашид, гуфт: Эй Амирулмўминин, байтулмол аз зарду сафед: яъне тиллову нуқра пур гаштааст.

Пас ҳазрати Алӣ (р) аз ҷо бархоста бо Ибни Тайёҳ ба роҳ баромад ва ба байтулмол ҳозир шуд. Алӣ (р) тиллову нуқраро ба

¹ Ниг: Сирати ибни Ҳишом (236/3).

дастонаш фишурда мегуфт: Эй нуқраву тилло маро не, балки ғайри маро фиреб дода мағрур созед. Баъд аз он ҳамаи онҳоро ба мусулмонон тақсим намуд, то ин ки дар байтулмол як динор ё дирҳаме боқӣ намонд. Сипас фармуд, ки он маконро ҷоруб зананд, ва он ҷо ду рақъат намоз гузорид.

10. Шумо барои ман ба манзалаи Ҳорун барои Мӯсо (а) ҳастед

Дар яке аз набардҳо Паёмбар (с) Алӣ (р)-ро халифаи худ дар аҳлу аёлаш гузошт. Мунофиқон дарҳол суҳанҳои муғризона бофта гуфтанд: Алӣ (р) бори зиёдатӣ буд ва қадру манзилате надорад, биноан ўро бо худ набурданд.

Чун Алӣ (р) ин суҳанонро шунид, силоҳашро ба бар карда ба назди Паёмбар (с), ки дар минтақаи Ҷурф буд рафт ва бо чашмони гирён ба он Ҳазрат (с) гуфт: Эй Расули Худо мунофиқон даъво доранд, ки маро ба он хотир дар Мадина гузоштед, ки бори зиёдатию қадру манзалате надорам, яъне маро нодида гирифтед.

Паёмбар (с) ба ў гуфт: Дурўғ мегуянд, балки шуморо ҷойнишини худ дар аҳлу аёлам гузоштам. Баргард ва халифаи ман дар аҳлу аёлам ва аҳлу аёли худат бош.

Баъд аз он Паёмбар (с) бо рӯҳи болида ба сӯи Алӣ (р) нигариста гуфт: Эй Алӣ оё розӣ намешавӣ барои ман ба манзалаи Ҳорун дар назди Мӯсо бошӣ? Магар ин ки набие баъд аз ман вучуд надорад.

Пас ин ғаму андӯҳ аз қалби Алӣ ибни Абўтолиб (р) дур шуд ва табассум дар лабонаш ҳувайдо гашту ба Мадина баргашт.¹

11. Шучоътарини мардум кист?

Дар масҷиди Куфа Алӣ (р) рӯи минбар баромада мардумро ба хомӯшӣ даъват кард, то ба онҳо аз ҳаёти гузаштагон ҳикоя кунад.

¹ Ниг: Таърихи Табарӣ (103, 104/3).

Алӣ (р) аз ҳозирин пурсид: Шучоътарини мардум аз назари шумо кист?

Онҳо гуфтанд: Шумо, эй Амирулмўъминин.

Алӣ (р) гуфт: Дар ҳақиқат, ман бо касе ки мубориза кардаам, ўро мағлуб сохтаам, лекин аз шучоътарини мардум маро хабар диҳед?

Онҳо гуфтанд: Мо намедонем, пас шумо гўед, ки шучоътарини мардум кист?

Алӣ (р) гуфт: Абўбакри Сиддиқ (р) мебошад. Зеро рўзи набарди Бадр, чун барои Расули Худо соябоне сохтем ва гуфтем: Кӣ ҳамроҳи Расули Худо (с) меистад, то касе аз мушрикин ба он Ҳазрат (с) ҳамла накунад? Савганд ба Худо, касе чуръат накард, магар Абўбакри Сиддиқ (р), ки бо шамшераш дар назди Паёмбар (с) истод ва ҳар касе, ки сўи Расулulloҳ (с) майл мекард, зуд ба ў дармеафтод ва бо шамшер гарданаширо мезад. Пас Абўбакр шучоътарини мардум аст.¹

12. Агар Алӣ намебуд ҳароина Умар ҳалок мешуд

Ҷавонзана бо чашмони пурашк, пой бараҳна ва либосҳои дарида дар ҳоле ки хун аз пешона ва рўяш мечакид, рў ба рӯи Умар ибни Ҳаттоб (р) истод.

Аз паси он ҷавонзан марди қоматбаланд ва қавиандом бо овози дурушт ба ў мегуфт: Эй зани зинокор!

Чун Умар (р) суханони он мардро шунид ба ў гуфт: Чӣ ҳодисае рух додааст?

Он мард гуфт: Эй Амирулмўъминин, ин занро сангсор кунед, чунки ман бо ў издивоҷ намудам ва баъд аз шаш моҳ таваллуд кард.

Умар (р) ба сангсор кардани он зан фармон дод. Алӣ (р), ки дар он ҷо ҳозир буд, ба Умар (р) гуфт: Эй Амирулмўъминин, ин зан аз зино пок аст.

Умар (р) гуфт: Чӣ гуна?

¹ Ниг: Маҷмаъу-з-завоид (46/9).

Али (р) гуфт: Худованд мефармояд:

﴿وَحَمَلُهُ، وَفِصْلُهُ، ثَلَاثُونَ شَهْرًا﴾ (١٥) الأحقاف: ١٥

Ва муддати ҳамл ва то аз шир боз гирифтаниш 30-моҳ аст.¹

Ҳамчунин мефармояд:

﴿وَفِصْلُهُ، فِي عَامَيْنِ﴾ (١٤) لقمان: ١٤

Ва даврони ширхорагии ӯ дар ду сол аст.²

Мутобиқи ин ояти қарима муддати пурраи ҳамл ва ширхорагӣ 30 моҳ аст ва 24 моҳи он замони ширхорагӣ мебошад. Агар ин 24 моҳ замони ширхорагӣ бошад, пас шаш моҳи боқимонда муҳлати ҳомиладорӣ мебошад. Имкон дорад, ки зан баъд аз шаш моҳи ҳомиладорӣ таваллуд намояд. Пас Умар (р) аз ҳукми сангсор қардани он зан боз истод ва гуфт: Агар Али намебуд Умар ҳалок мешуд.³

13. Зан ва Саҳл ибни Ҳунайф

Дар зери пардаҳои шаби торик Али ибни Абӯтолиб (р) Маккаро тарк гуфт ва озими Мадина шуд, то дар он ҷо бо Паёмбар (с) бипайванданд. Чун ба Кубо расид, барои истироҳат як ду шаб он ҷо монд.

Дар он ҷо зани мусулмонеро дид, ки ҳар шаб марде омада дари ӯро мекӯбад ва ба ӯ чизе дода худ бармегардад. Али (р) аз ин кор дар таачҷуб монд ва аз он зан пурсид: Эй бандаи Худо! Он марде, ки ҳар шаб дари шуморо мекӯбад ва ба шумо чизе медиҳад кист? Дар ҳоле ки шумо зани мусулмон ва бешавҳар ҳастед.

Зан гуфт: Он мард Саҳл ибни Ҳунайф аст ва ӯ медонад, ки ман касе надорам. Ҳар беғоҳ бутҳои қавмашро шикаста онро чун ҳезум барои ман меорад.⁴

¹ Сураи Аҳкоф, ояти 15

² Сураи Луқмон, ояти 14

³ Ниг: Амирулмуъминин Али ибни Абӯтолиб с.62

⁴ Ниг: Сирати ибни Ҳишом (138-139/2).

14. Ашкхон Амирулмўъминин (р)

Амирулмўъминин Алӣ ибни Абўтолиб (р) бо либосҳои кўхнаву фарсуда нишаста буд ва Худовандро ҳамду тасбеҳ мегуфт. Марде бо номи Абўмарям ба назди ӯ омад ва бо тавозӯӣ рӯ ба рӯяш нишаст ва оҳиста дар гӯши ӯ гуфт: Эӣ Амирулмўъминин, ман ба шумо гуфтание дорам.

Алӣ (р) гуфт: Бигӯ чӣ меҳохӣ, эӣ Абўмарям?

Ӯ гуфт: Ин ҷомаро аз танатон бароред, зеро он кўхнаву фарсуда шудааст.

Алӣ (р) ҷомаро ба чашмонаш молида сахт гирён шуд, ба андозае, ки овозаш шунида мешуд.

Абўмарям бо таассуф гуфт: Эӣ Амирулмўъминин агар медонистам, ки сухани ман ба шумо то ин дараҷа таъсир мерасонад, харгиз чизе намегуфтам.

Чун шиддати гирия Алӣ (р) поён ёфт, оби дидаашро пок карда гуфт: Эӣ Абўмарям! Муҳаббати ман нисбати ин ҷома ҳар лаҳза бештар мегардад, зеро инро дӯсти ман бароям ҳадя кардааст.

Абўмарям бо таачҷуб гуфт: Дӯсти шумо кист, эӣ Амирулмўъминин?

Алӣ (р) гуфт: Умар ибни Хаттоб. Баъд аз он ҳазрати Алӣ (р) дубора ба гирия омад, то андозае, ки овози тапиши дилаш аз дур шунида мешуд¹.

15. Маҳри Фотимаи Захро (р)

Ходимазане бо шитоб ба сӯи хонаи писари амаки Расулulloҳ (с) Алӣ ибни Абўтолиб (р) омада, ворида хавлӣ гардид ва бо як ҳаяҷон нафасзанон гуфт: Оё огоҳ ҳастед, ки барои хостгории Фотима назди Паёмбар (с) омадаанд?

Алӣ (р) бо таассуф гуфт: Не, намедонам.

¹ Ниг: Таърихи Мадинаи мунаввара (938/3).

Он зан гуфт: Пас чаро назди Расули Худо намеравед то ўро ба никоҳи шумо дарорад?

Алӣ (р) гуфт: Моле надорам, ки издивоҷ кунам.

Ходимазан гуфт: Агар шумо назди Расули Худо (с) рафта дасти Фотимаро талабед, он Ҳазрат (с) хатман Фотимаро ба никоҳи шумо мебарорад.

Ходимазан дар ин пешниҳоди худ пофишорӣ намуд. Ба андозае ки Алӣ (р) ба гуфтаи ӯ розӣ шуда, ба назди Расулulloҳ (с) рафт ва чун рӯ ба рӯи он Ҳазрат (с) нишаст аз хайбат сухане гуфта натавонист.

Паёмбар (с) табассумкунон гуфт: Ба кадом сабаб омадӣ? Оё хочате дорӣ?

Алӣ (р) сухане нагуфта аз шарм сукутро ихтиёр кард.

Расули Худо гуфт: Барои хостгории Фотима омадаӣ?

Алӣ (р) гуфт: Бале.

Паёмбар (с) гуфт: Оё барои маҳр додан моле дорӣ? Алӣ (р) гуфт: Савганд ба Худо, моле надорам, эй Расулulloҳ.

Паёмбар (с) гуфт: Чавшанеро, ки бо он шуморо мусаллаҳ намуда будам, кучост?

Алӣ (р) гуфт: Назди ман аст, савганд ба Худо, он чавшани хутамист, ки 400 дирҳам қиммат дорад.

Паёмбар (с) гуфт: Фотимаро ба никоҳи ту даровардам, он чавшанро ба ман бифирист.¹

16. Алӣ (р) наздиктарини мардум ба Расули Худо (с)

Саҳаргоҳон Фотимаи Захро (р) барои зиёрати Паёмбар (с) рафт. Он Ҳазрат (с) бемор буданд, ки бо ҳамон беморияш аз дунё рихлат намуданд.

Ҳар гоҳе, ки Фотима ба назди падари бузургворааш ворид мешуд, он Ҳазрат (с) бо иштиёқ аз ӯ мепурсид: Оё Алӣ омад? Мисли ин ки ўро барои хочате мехоҳад. Фотима (р) мегуфт: На то хол наомадааст.

¹ Ниг: Фазоилу-с-саҳоба (2/718).

Ҳамин тавр Паёмбар (с) аз Алӣ (р) пурсон мешуд, то ин ки Алӣ (р) омада ба назди Расули Худо (с) даромад. Ҳамаи занон аз хона берун шуда, назди дар нишастанд. Умми Салама (р) мегӯяд: Ман аз ҳамаи занон наздиктар ба дар нишаста будам. Ҳазрати Алӣ (р) назди сари он Ҳазрат (с) нишаста буд ва он Ҳазрат (с) дар гуши Алӣ (р) рози худро мегуфт. Худи ҳамон рӯз Паёмбар (с) ҷон ба Ҷонофарин супорид ва Алӣ (р) дар аҳду паймон наздиктарини мардум ба Расули Худо (с) буд.¹

17. Алӣ (р) ва яҳудии мутакаббир

Марҳаби яҳудӣ аспӣ худро савор шуда бо кибру ғурури зиёд худро тавсифу таърифкунон вориди майдон шуд.

Омир ибни Синон (р) низ мувофиқи расми он замон худро тавсифкунон ба муқобили яҳудӣ ба майдон баромад.

Баъд аз каме задухӯрд шамшери яҳудӣ ба сипари Омир бархӯрд ва Омир мехост аз поён ба яҳудӣ зарба занад, аммо саҳван он зарба ба бадани худааш расид ва аз он ҳалок шуд.

Баъзе аз мардум гуфтанд: Заҳмати Омир барбод шуд, чунки худаширо ҳалок кард.

Салма ибни Акваъ (р) гирякунон назди Паёмбар (с) рафт. Паёмбар (с) гуфт: Ба ту чӣ шуд эй Салма?!

Салма ашки чашмонаширо пок карда гуфт: Мардум мегӯянд, ки заҳмати Омир барбод шуд зеро, ки худаширо ҳалок кардааст.

Чеҳраи Паёмбар (с) дигаргун шуда бо ғазаб гуфт: Эй Салма, кӣ чунин гуфт?! Салама гуфт: Баъзе аз ёронат.

Паёмбар (с) гуфт: Дурӯғ гуфтанд, балки аҷри дучанд насибаш гардид.

Баъд аз он Паёмбар (с) парчамро ба Алӣ (р) фиристод. Ҳазрати Алӣ (р) бар зидди Марҳаби яҳудӣ ба мубориза баромад. Алӣ (р) ба суръат ба назди он яҳудӣ расид ва ҳамчун шери жаён ба ӯ ҳамла карда, бо зарбаи нахустин сари яҳудиरो ду пора кард.

¹ Ниг: Муснади Аҳмад (6/300).

Часади Мархаб, ки охирин нафасҳояшро мекашид, оғуштаи хун ба замин афтид¹.

18. Ин масъулияти кӣ хоҳад буд?

Субҳ дамиду офтоб нури худро болои Мадинаи мунаввара пошид. Мардум дастачамъӣ омада аз аҳволи Паёмбари бузург (с), ки дар бистари беморӣ буд, мепурсиданд. Чун Алӣ (р) аз хучраи он Ҳазрат (с) баромада аз назди мардуми чамъомада мегузашт, мардум шитобон сӯи ӯ (р) рафта аз холи Паёмбар (с) мепурсиданд: Эӣ Абӯлҳасан холи Расули Худо чӣ тавр аст?

Алӣ (р) гуфт: Шукри Худованд, хуб аст.

Аббос ибни Абдулмутталиб (р) аз дасти Алӣ (р) гирифта ба гӯшае бурд ва бо садои паст гуфт: Ман эҳсос мекунам, ки Паёмбар (с) аз хамин беморӣ вафот мекунад. Ман чеҳраҳои бани Абдулмутталибро ҳангоми марг мешиносам. Пас назди он Ҳазрат (с) рафта аз вай бипурс, ки ин масъулияти роҳбарӣ баъд аз ӯ (с) ба дӯши кӣ хоҳад буд? Агар ба дӯши мо бимонад, мо худ медонем, чӣ бояд кард ва агар дар ғайри мо бошад, онро барои мо васият кунад.

Алӣ (р) гуфт: Савганд ба Худо, агар ин масъаларо аз Паёмбар (с) пурсем ва ӯ онро бар мо манъ кунад, мардум онро ҳаргиз ба мо нахоҳад дод. Савганд ба Худо ҳаргиз онро аз Расули Худо (с) намерсам².

19. Амирулмўъминин дар додгоҳ

Имом Алӣ (р) чавшани худро гум кард. Баъд аз муддате онро дар дасти яҳудие дида ба ӯ гуфт: Ин чавшани ман аст ва онро ба касе нафурӯхтаам ва ҳадя накардаам.

Яҳудӣ гуфт: Ин чавшани ман ва дар дасти ман аст.

¹ Ниг: Муснади Аҳмад (4/52).

² Ниг: Таърихи Табарӣ (193,194/3).

Алӣ (р) гуфт: Биё назди қозӣ меравем. Пас ҳар ду назди қозӣ Шурайҳ омаданд.

Шурайҳ гуфт: Бигў, эй Амирулмўминин, чӣ даъво доред?

Алӣ (р) гуфт: Ин ҷавшане, ки дар дасти яҳудист ҷавшани ман аст. Онро ба касе нафурухтаам ва ҳада накардаам.

Баъд аз он Шурайҳ бо яҳудӣ гуфт: Шумо чӣ мегўед, эй яҳудӣ?

Яҳудӣ гуфт: Ин ҷавшани ман ва дар дасти ман аст.

Шурайҳ ба Алӣ (р) гуфт: Оё шоҳиде доред, эй Амирулмўминин?

Алӣ (р) гуфт: Бале, Қанбар (Мавлои Алӣ) ва Ҳасан шаҳодат медиҳанд, ки ин ҷавшани ман аст.

Шурайҳ гуфт: Шаҳодати писар барои падар ҷоиз нест, ҷавшан моли яҳудист.

Яҳудӣ аз он чи назди қозӣ Шурайҳ гузашт дар тааҷҷуб монда бо овози баланд гуфт: Амирулмўминин маро назди қозии худ хонд ва қозияш бар зарари ў ва ба ғоидаи ман қазоват кард. Шаҳодат медиҳам, ки ҳақ ҳамин аст ва шаҳодат медиҳам, ки ҳеҷ маъбудӣ бар ҳақке нест, магар Худованди якто ва шаҳодат медиҳам, ки Муҳаммад банда ва фиристодаи Худост ва ин ҷавшан аз шумост эй Амирулмўминин.¹

20. Рўзе, ки чехраҳое сафед ва чехраҳое сиёҳ мешаванд

Амирулмўминин Умар ибни Хаттоб (р) заминне, ки дар он ҷоҳ кандан мумкин буд ба Алӣ (р) дод. Алӣ (р) қитғаи заминеро, ки дар ҳамсоғии он буд, харидори намуд ва фармуд, ки дар он ҷоҳ бикананд.

Ҳангоми ҷоҳ кандани мардум, ногаҳон оби ширину сард аз зери замин фаввора зада баромад. Мардум шитобон ба назди Алӣ (р) рафта, ин муждаро ба ў расониданд.

¹ Ниг: Таъриху-л-хулафо (292,293).

Алӣ (р) бо фурӯтани сарашро поин карда гуфт: Ин кор ворисашро хушхол мегардонад. Баъд аз он бо овози баланд гуфт: Эй мардум, Худованд ва шуморо шоҳид мегардонам, ки ман ин чоҳи об ва ин заминро барои фақирону мискинон садақа кардам. Онро дар роҳи Худо барои мусофирони дуру наздик ҳамеша дар ихтиёри онҳо гузоштам, барои рӯзе, (қиёмат) ки чехраҳое сафед ва чехраҳое сиеҳ мегарданд, шояд Худованд ба сабаби ин маро аз оташи дӯзах начот диҳад¹.

21. Соҳиби кулчаҳо

Дар ҷониби роҳ ду мард нишаста наҳорӣ мекӯрданд. Яке аз онҳо панҷ дона кулча ва дуввуми се дона дошт. Ҳангоме, ки хӯрокро пеши худ гузоштанд, марде аз назди онҳо гузашта салом дод.

Ба ӯ гуфтанд: Биёед ҳамроҳи мо хӯрок хӯред.

Он мард нишаст ва ҳамроҳи онҳо ҳамаи ҳашт кулчаро баробар хӯрданд ва чун мард аз ҷояш бархост ҳашт дирҳам ба ҳар дуяшон дода гуфт: Ин маблағ дар ивази таоми шумо.

Он ду низоъ бардоштанд. Соҳиби панҷ кулча мегуфт, ки панҷ дирҳам аз ман ва се дирҳам аз шумо бошад.

Аммо соҳиби се кулча мегуфт: бояд баробар тақсим шавад.

Ахиран ба хулосае омаданд, ки назди Алӣ (р) раванд ва он чи байни онҳо гузашта буд ҳикоя кунанд.

Алӣ (р) ба соҳиби се нон гуфт: Он се дирҳаме, ки шарикат ба ту пешниҳод кардааст, бигир, хайри ту хоҳад буд. Зеро нони ӯ аз шумо зиёд будааст.

Мард бо ғазаб ҷавоб дод: Ғайр аз ҳақам чизе намегирам.

Алӣ (р) гуфт: Пас ин тавр бошад барои шумо танҳо як дирҳам ва барои шарикат ҳафт дирҳам мерасад.

Он мард бо таачҷуб гуфт: Субҳоналлоҳ! Ин чӣ тавр мешавад, маро огоҳ кунед?

¹ Ниг: Таърихи Мадинаи мунаввара (220/1).

Алӣ (р) гуфт: Оё ҳашт нон ба се порчай тақсим шавад 24-то намешавад? Ва агар он ба се шахс тақсим шавад барои ҳар шахс ҳашт сеякӣ мерасад. Пас шумо ҳашт сеякӣ хӯрдед ва се дона нони шумо нӯҳ сеякӣ мешавад. Ҳаштои онро хӯрдед ва барои шумо танҳо як дона сеякӣ боқӣ монд. Аммо шарики шумо панҷ дона нон дошт, ки понздаҳ дона сеякӣ баромад, аз он ҳаштоашро хурд ва ҳафтои боқимондари соҳиби дирҳам бо як дона сеяки шумо хӯрд. Баъд аз он ҳашт дирҳам барои шумо дод, пас як дирҳам ба шумо ва ҳафт дирҳам ба шарикат. Пас он мард табассумкунон гуфт: Акнун розӣ шуда қабул кардам.¹

22. Алӣ (р) ва зарфҳои тиллоӣ

Қанбар - мавлои Алӣ ибни Абӯтолиб (р) назди ӯ омада ва насиҳатомез гуфт: Эй Амирулмўъминин шумо касе ҳастед, ки чизеро боқӣ намегузоред, ҳол он ки хонаводаи шумо дар ин мол насиб доранд. Ман барои шумо чизе пинҳон кардам.

Алӣ (р) бо як даҳшат гуфт: Он чист?

Қанбар гуфт: Аз паси ман биё. Қанбар пеш-пеш ва аз паси ӯ ҳазрати Алӣ (р) мерафт, то ин ки дохили ҳучраи хурде шуданд. Дар он ҷо либосе ба шакли халтаи бузурге дӯхташуда диданд. Алӣ (р) онро кушода дид, ки пур аз зарфҳои тиллоиву нуқрагӣ аст.

Чун Алӣ (р) ин зарфҳоро дид, гуфт: Модарат бар ту нола кунад! (киноя аз «марг бар ту»). Ту хостӣ, ки хонадони ман дохили оташи бузург шаванд?! Баъд аз он ҳамаи онро ба мардум тақсим карда мегуфт: Эй дунё манро не, балки ғайри манро аз роҳи рост дур кун ва мағрур соз.²

23. Нусрати Худо ба дўстонаш

Пеш аз намози аср Саъд ибни Абиваққос (р) дар бозори Мадина чарх мезад то ин ки ба гўшае бо номи «Аҳҷору-3-зайт»

¹ Ниг: Тариху-л-хулафо (285-286).

² Ниг: Аҳмад дар Зухд. С. 163 ва Мунтахаби Канз (75/5).

расид. Дар он чо дид, ки гурӯҳе аз одамон атрофи шахсе, ки болои маркабаш нишаста буд, гирд омада буданд. Он мард бо овози дағалу гӯшхарош нисбат ба Алӣ ибни Абӯтолиб (р) бадгӯй мекард ва ҳама суханони ўро гуш мекарданд. Чун Саъд (р) ба он чо расид, пурсид, чӣ хабар аст?

Марде гуфт: Он марди савора нисбати Алӣ бадгӯй дорад.

Саъд (р) сахт ба ғазаб омада дохили он ҷамъ шуд ва ба назди он марди савора расида ба ў гуфт: Эӣ мард, барои чӣ нисбати Алӣ суханони бад мегӯӣ? Оё ў аввалин наврасе набуд, ки Исломо пазируфт? Оё аввалин касе набуд, ки бо Паёмбар (с) намоз гузорид? Оё парҳезгортарин шахс набуд? Оё домоди Паёмбар (с) набуд? Оё ў парчамбардори Расули Худо (с) дар ҳамаи набардҳо набуд? Оё донотарини мардум набуд?

Баъд аз ин Саъд (р) рӯ ба қибла карда даст ба дуъо бардошта бо овози илтиҷоомез ба даргоҳи Худованд чунин дуъо кард: Парвардигоро! Ин мард нисбати яке аз дўстонат бекадрӣ мекунад, пеш аз ин ки ин ҷамоат парешон шавад, қудрати худро ба онҳо нишон бидеҳ.

Савганд ба Худо, мардум пароканда нашуда, уштури он марди савора беқарор гашт ва соҳибашро ба замин андохт. Ў дар миёни сангҳо афтод ва сараш ба санге бархӯрда пора шуд ва ба ҳалокат расид.¹

24. Алӣ (р) ва дарвозаи қалъа

Мубориза дар майдони набард то рафт шадидтар мешуд ва сояи марг атрофи муборизонро фаро гирифта буд. Ин хангом Алӣ ибни Абӯтолиб (р) худро дар майдони ҷанг андохт. Вай мардонавор ҷангида, барои расидан ба қалъа аз байни ҷанговарон роҳе кушод ва қариб буд, ки қалъаро фатҳ намояд. Инро дида гурӯҳе аз посбонони қалъа муқобилаш баромаданд ва яке аз онҳо

¹ Ниг: Ал-Мустадрок аз Ҳоким (500/3), Заҳаби инро тасхех ва бар он мувофиқат кардааст.

зарбаи сахте ба Алӣ (р) зад, ки бар асари он сипараш аз дасташ афтид.

Алӣ (р) нидо кард: Савганд ба Худо ё мисли Ҳамза шаҳди шаҳодатро мечашам ё Худованд бароям пирӯзӣ насиб мегардонад.

Сипас дарвозаи кӯхнаеро, ки дар паҳлӯи қаср гузошта шуда буд, гирифта ба ҷои сипар истифода бурд, то ин ки Худованд ўро пирӯз гардонд ва қалъаро фатҳ кард.

Абӯрофеъ (Мавлои Расулulloҳ) мегӯяд: Ман ва ҳафт нафаре, ки бо ман буданд хостем он дарвозаро аз ҷояш ҷунбонем, аммо натавонистем.¹

25. Фотима (р) хоҳони ходим аст

Қабл аз тулӯи офтоб ва паҳн шудани нури он бар рӯи замин Фотиماи захро (р) ба анҷом додани корҳои хонааш пардохт. Ва ў азизтарини аъзои хонаводаи он Ҳазрат (с) буд.

Ў (р) гандумро бо осӣ дастӣ орд кард, ки дар асари он дастҳояш варам намуд. Сипас аз ҷоҳ об овард ва хонаро бо дастони варамкарда бо машаққат ҷорӯб зад. Баъд аз он бо як сахтиё ҳезум омода карда, оташро равшан кард ва дегро бар болои оташ гузошт. Дар натиҷаи он либосҳояш ифлос шуд. Анҷоми ин корҳо барои Фотима (р) хеле бо душворӣ тамом шуда ба ў зарар овард.

Рӯзе назди Расули Худо (с) ходимону ходимаҳо овардаанд. Ва Алӣ (р) шитобон назди ҳамсараш омада гуфт: Эй Фотима ба Расули Худо (с) ходимазанҳо оварданд, рафта аз ў бихоҳ то ба ту ходимае диҳад.

Фотима (р) назди он Ҳазрат (с) рафта аз вай ходима хост, аммо Паёмбар (с) ба вай ходима надод.

Паёмбар (с) фармуд: Оё шуморо ба чизе далолат кунам, ки беҳтар аз ходим аст? Ҳар вақто ба ҷойғаҳи хоб сар мондӣ, сию се бор субҳоналлоҳ, сию се бор алҳамдулиллоҳ ва сию чор бор аллоҳу акбар бигӯ.

¹ Ниг: Ал-Байҳақӣ фи Далоили-н-нубуввати (212/4) ва Ал-бидоияту ва-н-нихоя (189/4).

Фотима сарашро бо ҳаё бардошта гуфт: Аз Худо ва Расулаш розӣ шудам, аз Худо ва Расулаш розӣ шудам. Баъд аз он ба хонааш баргашт¹.

26. Ба ивази ҳар некие даҳ некӣ аст

Марди мискине бо либосҳои дариди ва ҷисми лоғаре, ки фақр ўро хору мухтоҷ сохтааст, назди Алӣ ибни Абӯтолиб (р) омода аз ў таом пурсид.

Алӣ (р) ба Ҳасан гуфт: назди модарат рафта ба ў бигў, ки падарам ба шумо шаш дирҳам дода буд, як дирҳами онро бидех.

Ҳасан (р) назди модараш рафта баргашт ва гуфт: Он шаш дирҳамро барои орд гузоштаед. Алӣ (р) гуфт: Имони банда содик намебошад, то ин ки ба он чи назди Худост боварияш бештар бошад аз он чи, ки дар дасти худааш аст.

Баъд аз он гуфт: Ба модарат бигў ҳамаи он шаш дирҳамро бифиристанд.

Фотима (р) он шаш дирҳамро фиристод ва Алӣ (р) онро ба талбанда дод.

Алӣ (р) аз ҷояш барнахоста буд, ки марде аз назди вай гузашт ва бо худ уштуре дошт, ки мехост онро фурӯшад. Алӣ (р) аз ў пурсид: Қиммати уштур чанд аст?

Он мард гуфт: 140-дирҳам. Алӣ (р) гуфт: Уштурро бибанд ба ин шарт, ки пулашро каме дертар ба шумо медиҳам. Он мард розӣ шуд. Ва баргашта рафт.

Лахзае баъд марди дигаре омада гуфт: Ин уштури кист?

Алӣ (р) гуфт: Аз ман.

Мард гуфт: Оё инро мефурӯшед?

Алӣ (р) гуфт: Бале, мефурӯшам.

Мард гуфт: Қиматаш чанд аст?

Алӣ (р) гуфт: Дусад дирҳам.

Мард гуфт: Ман харидамаш.

¹ Ниг: Фазоилу-с-саҳоба (706/2).

Он мард дусад дирхамро дода уштурро бурд. Алӣ (р) 140-дирхам ба соҳиби пешинаи уштур фиристод ва шаст дирхамро ба Фотиматуз-заҳро (р) бурда дод.

Фотима (р) гуфт: Ин чист?

Алӣ (р) гуфт: Ин ҳамон сухани Худованд аст, ки ба забони Паёмбараш (с) ба мо ваъда додааст:

﴿ مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا ﴾ (الأَنْعَامُ: ١٦٠)

Ҳар кас кори неке анҷом диҳад даҳ баробар ба ӯ подош диҳанд.¹

27. Либосе, ки нархаш се дирхам аст

Рӯзе Алӣ ибни Абӯтолиб (р) барои харидани либоси нав ба бозор рафт. Ба назди либосфурӯше рафта ба ӯ гуфт:

Эй шайх ба ман либосе ба қиммати се дирхам фурӯш.

Фурӯшанда шинохт, ки ӯ Амирулмўъминин аст. Алӣ (р) тарсид, ки икромаш мекунад ва аз ӯ пул намигирад. Бинобар ин харидорӣ накарда, ба назди фурӯшандаи дигар рафт. Фурӯшандаи дигар низ ўро шинохт. Алӣ (р) чизе нахарида аз назди ӯ ҳам рафт.

Ба ҳамин шакл Амирулмўъминин аз назди чандин фурӯшанда гузашта рӯ ба рӯи дуконе, ки писарбачаи хурдсоле дар он ҷо нишаста буд истод ва аз ӯ либосе дар ивази се дирхам харида пўшид.

Ва чун соҳиби дукон омад дигар фурӯшандаҳо ба ӯ гуфтанд: Писарат либосеро ба Амирулмўъминин дар ивази се дирхам фурӯхт. Чаро писарат аз ӯ ду дирхам нагирифт?

Пас он мард як дирхамро гирифта назди Алӣ (р) омада гуфт: Эй Амирулмўъминин ин дирҳами шумост.

Алӣ (р) гуфт: Ин дирҳами ман нест.

Мард гуфт: Эй Амирулмўъмини либосе, ки харидӣ қиматаш ду дирхам буд. Писарам надониста ба се дирхам фурӯхтааст.

¹ Сураи Анъом, ояти 160

Алӣ (р) табассумкунон гуфт: Писари шумо либосро ба се дирҳам ва бо розигии ман фурӯхта ва ман онро бо розигии ӯ харидам.

Пас он мард дирҳамашро гирифта ба дуконаш баргашт.¹

28. Хешовандони наздикатро тарс бидех

Паёмбар (с) муддати се сол шабу рӯз ба таври пинҳонӣ мардумро ба дини Ислом даъват менамуд ва эҳсоси хастагӣ намекард. Чун ин ояти карима нозил шуд:

Сухани Худо:

﴿وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ﴾ الشعراء: ٢١٤

Хешовандони наздикатро битарсон.²

Паёмбар (с) зиёфате ораста бани Абдулмутталибро чамъ намуд. Ва ҳамаи онҳо аз он таому нӯшокиҳои омодакардаи Паёмбар (с) ба андозаи кофӣ истифода карданд ва аз он чизе кам нашуд.

Расули Худо (с) ба онҳо гуфт: Эй бани Абдулмутталиб ман ба таври хусусӣ дар миёни шумо ва ба таври умумӣ барои мардум аз ҷониби Худованд фиристода шудаам. Баъд аз он ояти мазкурро қироат намуда гуфт: Пас кадоме аз шумо бо ман байъат мекунад, ки бародар ва ҳамнишини ман бошад?!

Ҳеч кас ҷавоб намедод ва сукуту оромӣ маҷлисро фаро гирифта буд. Лекин овози писарбачаи хурдсоле баланд шуд ва оромии маҷлисро халалдор сохта гуфт:

Ман...

Ин ҷавон Алӣ ибни Абӯтолиб (р) буд, ки аз миёни нишастагон гузашта паҳлӯи Расули Худо истод ва дубора такрор кард: Ман бародар ва ҳамнишини шумо мебошам.

Чеҳраи Паёмбар (с) кушода шуда ба ӯ гуфт: Биншин. Алӣ (р) ба ҷояш нишаст ва Паёмбар (с) бори дуввум суханашро такрор

¹ Ниг: Мунтахаби Канзу-л-уммол, (57/5).

² Сураи Шӯбаро, ояти 214

кард. Ҳеч кас ба чуз Алӣ (р), ки дар паҳлӯи Паёмбар (с) буд аз ҷои худ барнаҳост.

Ў гуфт: Ман бародар ва ҳамнишини шумо мебошам.

Паёмбар (с) ба ӯ гуфт: Биншин.

Паёмбар (с) бори саввум суханаширо такрор кард.

Дар ин маротиба низ Алӣ (р) аз ҷой бархоста гуфт: Ман бародар ва ҳамнишини шумо мебошам.

Паёмбар (с) табассумкунон ба қафаси синаи Алӣ (р) зад. Ин нишонаи ризомандии Паёмбар (с) аз Алӣ (р) буд¹.

29. Дуои Паёмбар (с) барои Алӣ (р)

Ҳазрати Алӣ (р) болои бурӯи фарсудае худро андохта буду аз бемории сахте ранҷ мебурд ва аз хона берун намерафт. Ў аз заъфу хастагӣ чунин дуо кард:

Парвардигоро, агар аҷали ман расида бошад, пас зудтар ҷонамро бигир, ки аз ин дард халос шавам. Агар марги ман фаро нарасида бошад, пас шифоям бидех. Агар ин балое ба сарам бошад, пас сабр насибам кун.

Паёмбар (с) инро шунида гуфт: Эй Алӣ чӣ гуна дуо кардед?

Алӣ (р) дуъояширо такрор кард.

Паёмбар (с) дастҳои муборакашро бардошта чунин дуъо кард:

Эй бор Худоё ўро шифо бидех.

Алӣ (р) мегӯяд: Баъд аз ин дуои Паёмбар (с) ҳаргиз аз он дард шикоят накардам².

30. Аз минбари падарам поён шав

Абӯбакр Сиддиқ (р) бо тавозӯӣ ва фурӯтанӣ болои минбари Расули Худо (с) баромад. Ва пеш аз ин ки мардумро ба шунидани

¹ Ниг: Фазоили саҳоба (712/2).

² Ниг: Далоили нубувват аз Байҳакӣ (179/6).

панду насихатҳои гуҳарбораш ҷалб намояд, Ҳасан ибни Алӣ (р) шитобон омада тарафи ҷомаи Абӯбақр (р)-ро кашада мегӯяд: Аз минбари падарам поён шав.

Пас Абӯбақр (р) сарашро поён оварда бо фурутанӣ гуфт: Рост гуфтед, ин ҷои падари туст. Баъд аз ин Абӯбақр (р) Ҳасан (р)-ро бардошта дар бағали худ шинонду ашк аз чашмонаш ҷорӣ шуд.

Алӣ ибни Абӯтолиб (р) гуфт: Савганд ба Худо ман ўро ба ин кор амр накардам.

Абӯбақр (р) гуфт: Рост гуфтед: Савганд ба Худо ман шуморо тухмат намекунам.¹

31. Агар хоста бошӣ онро Алӣ (р) бигардон

Зане аз ансор Паёмбар (с) ва ёрони ўро барои зиёфат ба хонааш даъват кард.

Паёмбар (с) ва ёронаш ба хонаи он зан рафта ва дар саҳни хавлӣ нишастанд. Дар ин ҳолат Паёмбар (с) фармуданд: Ҳоло марде назди шумо дохил мешавад, ки аз аҳли ҷаннат аст. Баъд аз он сари муборакашро зери ридояш пинҳон карда гуфт: Парвардигоро, агар хоста бошӣ ин мардро Алӣ бигардон. Пас Алӣ (р) дохил шуд ва мардум ўро табирик гуфта аз фармудаи он Ҳазрат (с) мужда доданд.²

32. Алӣ (р) дар ҷаннат аст

Мардум дар атрофи Паёмбар (с) нишаста буданд. Он Ҳазрат (с) фармуданд: Марде назди шумо дохил мешавад, ки аз аҳли ҷаннат аст.

Баъд аз лаҳзае Абӯбақр (р) дохил шуд.

Расули Худо (с) боз фармуд: Марде назди шумо дохил мешавад, ки аз аҳли ҷаннат аст.

¹ Ниг: Таъриху-л-хулафо.

² Ниг: Муснади Аҳмад (33/3) ва Фазоили саҳоба (608/2).

Чанд дақиқа баъд Умар (р) дохил шуд.

Паёмбар (с) боз фармуд: Марде назди шумо дохил мешавад, ки аз аҳли ҷаннат аст. Ва он Ҳазрат (с) дастони муборакашро бардошта дуъо намуд: Эй бор Худоё, он шахсе, ки дохил мешавад Алӣ бошад. Эй бор Худоё он шахсе, ки дохил мешавад Алӣ бошад.

Пас Алӣ (р) вориди маҷлис гардид.¹

33. Нолаву андӯх

Баъди аз як рӯзи ба хок супоридани ҷасади Амирулмўминин Алӣ ибни Абўтолиб (р) писараш Ҳасан (р) бо чеҳраи андӯхгин байни мардум баромада гуфт: Дирӯз марде шуморо падруд гуфта аз байнатон рафт, ки касе дар илм донотар аз ӯ набуд ва касе ба ӯ баробар нахоҳад шуд. Паёмбар (с) парчамро ба дасти ӯ месупорид ва то ба пирӯзӣ расидан, аз набард барнамегашт. Ӯ аз моли дунё тиллову нукрае нагузоштааст ба ҷуз 700 дирҳам, ки ба нияти харидани ходим барои аҳлаш нигоҳ дошта буд.²

34. Ҷуз лукмаи ҳалол чизе нахоҳам хўрд

Нисфирӯзӣ омили Акбаро (шаҳре дар наздикии Ироқ) назди Амирулмўминин Алӣ (р) омад ва назди дарвозаи Алӣ (р) муҳофизе надид, ки ӯро аз дохил шудан манъ намояд.

Иҷозаи вуруд хост ва дохил шуд. Дид ки ҳазрати Алӣ (р) нишаста, дар наздаш кўзае пур аз об ва зарфе барои обнўши гузошта шудааст. Ҳазрати Алӣ (р) халтаи хурдиро дар назди худ ниҳод.

¹ Ниг: Фазоили саҳоба (577/2).

² Ниг: Аҳмад дар Муснад (199/1) ва Зухд, с.133 ва Фазоили саҳоба, (548, 549/1).

Он мард бо худ гуфт: Шояд ягон чизи қиматбаҳо бароям мукофот медиҳад.

Алӣ (р) халтаро кушод аз дар он пораҳои нонро гирифта дохили зарф гузошт ва бар он каме об рехта, ба он мард гуфт: Биё бо ман бихӯр.

Он мард бо таачҷуб гуфт: Эй Амирулмўминин, оё дар Ироқ чунин хўрок мехўри, дар ҳоле ки таоми мардуми Ироқ аз ин бехтар аст.

Алӣ (р) гуфт: Савганд ба Худо! Ин порчаҳои нон бароям аз Мадина меоянд. Ман бад мебинам, ки чуз лукмаи ҳалол чизе истеъмол намоям.¹

35. Шахсе Алиро озор диҳад маро озор додааст

Амр ибни Шоси Асламӣ (р) аз зумраи асҳоби Ҳудайбия буд ва аз касоне буд, ки ҳамроҳи Алӣ (р) ба Яман сафар намуда буданд.

Ҳангоми сафар Амрро эҳсосе фаро гирифт, ки гӯё Алӣ (р) ба ӯ зулм намудааст. Бинобар ин дар дилаш нисбати Алӣ (р) бадбиниву кина ҷой гирифт.

Чун ба Мадина расиданд дар масҷид ин шикоят ва ғазабашро изҳор кард. Ва ин хабар ба Расули Худо (с) расид.

Рӯзе Амр ибни Шос (р) дохили масҷид шуд, ки Расули Худо (с) ҳамроҳи ёронаш нишаста буданд. Чун Паёмбар (с) ўро дид, назарашро ба сӯи ӯ андохт, то ин ки Амр (р) нишаст.

Паёмбар (с) гуфт: Эй Амр, савганд ба Худо, маро озор додӣ.

Амр (р) ба ҳарос афтада гуфт: Эй Расулulloҳ (с) ба Худо паноҳ мебарам аз ин ки шуморо озор дода бошам.

Паёмбар (с) фармуд: Бале маро озор додӣ... Шахсе ки Алиро озор диҳад, маро озор додааст.

36. Фавтидагон сухан мегӯянд

¹ Ниг: Ал-хулия (82/1).

Наздике сахар Алӣ (р) эҳсоси ваҳшат намуд ва дар фикри маргу қабр ва охирату ҳисоб рафт.

Сарашро такон дод то он ҳаёлҳои ваҳмангез дур шаванд. Ба сӯи қабристонии Мадина шинофт, то ба он ҷо расид ва бо тарс ва овози баланд гуфт: Ассалому алайкум ва раҳматуллоҳи ва баракотуху, эй аҳли қубур!

Садое аз қабристон баланд шуда ҷавоб дод. Алайкассалом ва раҳматуллоҳи ва баракотуху, эй Амирулмўминин, бигў баъди вафоти мо чӣ рух додааст?

Алӣ (р) гуфт: Ҳамсаронатон шавҳар қарданд, сарватҳоятон тақсим шуд, фарзандонатон ятим монданд, биное, ки сохта будед, дигарон дар он зиндагӣ доранд. Ин буд ҳамаи он чизе, ки баъди вафоти шумо рух додааст. Акнун шумо бигуед, баъд аз вафот ҳолатон чӣ тавр аст?

Аз онҷо посухе омад: қафанҳо пора-пора гардиданд, мўйҳо парешон шуданд, пўстҳо тика-тика гашта ва чашмҳо аз косахонаи сар берун гардиданд. Он чи амали нек дар дунё қардем, подоши онро ёфтем ва он чи нақардем, зарар қардем ва мо дар гарави (замонат) он амалҳои худ ҳастем, ки ба чунин ҳол расидаем.¹

37. Алӣ (р) маҳбубтарин шахс назди Паёмбар (с)

Паёмбар (с) духтараш Фотимаи заҳро (р)-ро ба писари амакаш Алӣ ибни Абўтолиб (р) никоҳ карда дод.

Чун сайда Фотима (р) ба хонаи ҳазрати Алӣ (р) дохил шуд дар он ҷо ҷуз бурёе ва болиште ва кўзаву зарфи обгире дигар чизе наёфт. Паёмбар (с) нафареро фиристод, ки ба Алӣ (р) бигўяд, то омадани Паёмбар (с) ба ҳамсараш наздик нашавад.

Пас Расули Худо (с) омада фармуд то об биёранд. Ва ба он об дуо хонда ба сари Алӣ (р) пошид. Ҳамчунин Фотимаро наздаш хонда ва аз он об ба сари ӯ низ пошида гуфт: Эй Фотима, ман маҳбубтарини аҳламу ба ту издивоҷ кунонидам.

¹ Ниг: Муъҷаму қаромоти-с-саҳоба с. 92.

Баъд аз он Паёмбар (с) баргашт ва ба Алӣ (р) гуфт: Бо ҳамсарат бош ва дуогӯён дар ҳаққи онҳо аз ҳучра берун шуд.¹

38. Зани зинокор

Алӣ (р) дар кўчаҳои Мадина қадам мезад. Гурӯҳе аз мардонро дид, ки занеро бо қаҳру ғазаб аз дастонаш кашида мебурданд. Он зан аз тарс меларзид.

Алӣ (р) садо кард: Ин зан чӣ гуноҳ дорад? Гуфтанд: зинокор аст ва амирулмўъминин Умар (р) амр ба сангсораш кардааст. Алӣ (р) занро аз онҳо халос кард ва онҳо назди Умар (р) рафта ҳодисаро гуфтанд. Умар (р) чун кирдори Алӣ (р) шунид гуфт: Ў албатта чизе медонад, ки чунин кардааст, пас ўро ба наздам биёред. Чун Алӣ (р) омад Умар (р) пурсид: Бо кадом сабаб ин мардумро аз сангсор кардани он зани зинокор манъ намудед? Алӣ (р) гуфт:

Эй амирулмўъминин оё нашунидаӣ, ки Паёмбар (с) фармудааст: «Гуноҳи се гурӯҳи мардум ҳисоб карда намешавад: Шахсе дар хоб гуноҳ кунад, то ин ки аз хоб бархезад, хурдсоли ноболиғ то ба балоғат расиданаш, шахсе ки ба бемории ҷунун гирифтोर шавад, то ақлаш баргардад». Умар (р) сарашро ҷунбонида гуфт: Бале, ин гуфтаи Паёмбар (с)-ро шунудаам. Алӣ (р) табассумкунон гуфт: Эй Амирулмўъминин ин занро бемории «саръ» (бемори рўҳӣ) меояд, ки ақлашро аз даст медихад. Ва шояд дар ҳоли беморияш марде омада бо ў зино карда бошад. Пас Умар (р) он занро озод намуд.²

39. Чӣ гуна мавлои шумо мебошам?

Дар Раҳба (номи минтақа) гурӯҳе аз мардум назди Алӣ (р) омада гуфтанд: Ассалому алайка ё мавлоно.

¹ Ниг: Фазоилу-с-саҳоба (568-569/2) ва Табақоти Ибни Саъд (24/8).

² Ниг: Муснади Аҳмад (155/1) ва Фазоилу-с-саҳоба (707,708/2).

Ҳазрати Алӣ (р) бо таачҷуб гуфт: Чӣ гуна мавлои шумо мебошам, модоме ки шумо қавми араб ҳастед.

Онҳо гуфтанд: Рӯзи Ғадири Хум (водиест байни Макка ва Мадина) аз Паёмбар (с) шунидем, ки мегуфт: Шахсеро, ки ман мавлояш мебошам, пас Алӣ мавлои ўст».

Ҳангоми баргаштанашон марде, ки дар паҳлӯи Алӣ (р) нишаста буд аз паси онҳо рафта пурсид, ин гурӯҳи мардум кихоянд?!

Ба ў гуфтанд: Онҳо қавме аз ансоранд, дар миёни онҳо Абӯаюби Ансорӣ низ ҳаст.¹

40. Се хислате, ки Алӣ (р) бо онҳо бартарӣ дошт

Мардум дар атрофи Умар (р) нишаста ба суҳанони гуҳарбори ў ба диққат гӯш меоданд.

Умар (р) гуфт: Дар ҳақиқат Алӣ (р) соҳиби се хислат буд, ки агар яке аз онҳо дар ман вучуд меодид, он бароям аз дунё ва ҳамаи дорои беҳтар мебуд.

Мардум бо шавқ пурсиданд: Эӣ амирулмўминин он кадом хислатҳо буданд?

Ў (р) гуфт: Издивоҷаш бо Фотима (р), сукунат карданаш дар масҷид, дар он корхое барои ў дуруст аст, ки барои ман дуруст набуд ва дар набарди Хайбар парчамро бардоштани ў.

41. Хислатҳои фақеҳ (олими шарият)

Амирулмўминин Алӣ (р) бо фурўтанӣ ва шукргузорӣ аз неъматҳои Худованд дар миҳроб нишаста буд ва гурӯҳе аз ёронаш ба хотири ҳосил намудани илм атрофи ў чамъ шуда буданд.

Шахсе аз миёни онҳо гуфт: Эӣ амирулмўминин! Аз хислатҳои фақеҳ моро хабар бидех.

¹ Ниг: Фазоиلى саҳоба (572/2).

Ҳазрати Алӣ (р) бар сари зонӯҳои худ истода гуфт: Оё меҳоҳед, ки шуморо аз фақеҳи ҳақиқӣ огоҳ кунам?! Шахсе, ки мардумро аз раҳмати Худо ноумед нагардонад, ба корҳои ғайри шаръӣ мардумро далолат накунад, аз азоби Илоҳӣ беҳабар намонад, Қуръонро ба маънои ҳақиқияш ба мардум бифаҳмонад. Дар ибодате, ки аз аҳкоми он маълумот надоред дар он хайре нест. Фақиҳе, ки тақво ва парҳезгорӣ надорад мардум аз он фақеҳ баракате намебинанд. Дар тиловати Қуръоне, ки андеша ба маънои оятҳо набошад, ҳеҷ фоидаи ба соҳибаш намерасад.¹

42. Умми Салама (р) ва Алӣ (р)

Модари мўъминон Умми Салама (р) назди Абўабдуллоҳи Ҷадалӣ дохил шуда бо ғазаб ва нафрат гуфт:

Эй Абўабдуллоҳ, оё Расули Худо дар байни шумо дашном дода мешавад?

Абўабдуллоҳ бо тарсу даҳшат гуфт: Астағфируллоҳа... Астағфируллоҳ, ин номумкин аст, эй модари мўъминон?!

Умми Салама (р) гуфт: Оё бадгўй нисбати Алӣ ва касе, ки дўстдори вай аст, дашном дар ҳаққи Паёмбар (с) нест? Савганд ба Худо, ман шаҳодат медиҳам, ки Расули Худо (с) Алиро дўст медошт.²

43. Таърихи хичрӣ

Марде, ки аз Яман баргашта буд назди Умар ибни Хаттоб (р) ворид шуда гуфт: Эй амирулмўъминин, оё таърихгузори намекунед, ки дар соли фалон, моҳи фалон, фалон ходиса рух дод?

Ҳазрати Умар (р) гуфт: Не...

¹ Ниг: Ҳиляту-л-авлиё (77/1).

² Ниг: Муснади Имом Аҳмад (323/6) ва Маҷмауъ-з-завоид (130/9).

Чун он мард аз назди Умар (р) берун рафт, Умар (р) бо худ оиди ин масъала хело андеша кард ва ниҳоят фикре ба хотираш омад, ки аз он хушҳол гардид.

Сипас муҳочирону ансорро дар як ҷой ҷамъ намуд ва пешниҳоди он мардро ба онҳо бозгӯ кард. Саҳобагон дар ин масъала мувофиқат карданд.

Баъд аз он Умар (р) аз ҳозирин пурсид: Аз кадом замон навиштани таърихро оғоз мекунем?

Хомӯший тўлоние ҳукмрон шуд ва баъзеи онҳо бо якдигар бо садои паст мегуфтанд: Аз рӯзи вафоти Паёмбар (с) оғоз кунем ва дигаре мегуфт аз замони нозил шудани ваҳйи ба он Ҳазрат (с) оғоз кунем.

Дар ин ҳангом садои Алӣ (р) баланд шуда гуфт: Эй Амирулмўминин, аз замон берун шудани Паёмбар (с) аз замони ширк таърихнависиро оғоз мекунем. Яъне рӯзе ки Паёмбар (с) аз Макка ба сӯи Мадина ҳиҷрат намуд. Пас аз ин пешниҳоди ҳазрати Алӣ (с) садоҳои ризомандиву қабул баланд шуд.¹

44. Алӣ (р) мардеро шаллоқ мезанад

Дар атрофи хонаи Худо садоҳои зорию тавалло баланд мешуд. Марди бо нерӯву тавоное аз байни издиҳоми мардум раҳна карда худро дар рӯ ба рӯи Умар (р) қарор дод.

Сипас бо макру бадбинӣ гуфт: Эй Амирулмўминин, ҳаққи маро аз Алӣ ибни Абӯтолиб биситон.

Умар (р) гуфт: Чӣ қор кардааст.

Мард гириякунон гуфт: Шаллоке дар чашмам зад.

Умар (р) дар ҷои худ истод то ин ки Алӣ (р) аз наздаш гузашт.

Умар (р) ба Алӣ (р) гуфт: Оё ба чашми ин мард шаллоқ задӣ, эй Абӯлҳасан?

Алӣ (р) гуфт: Бале, эй амирулмўминин.

Умар (р) гуфт: Барои чӣ?

¹ Ниг: Таърихи Мадинаи мунаввара (758/2).

Алӣ (р) гуфт: Зеро ман дидам, ки ў ҳангоми тавоф кардани хонаи Худо ба шармгоҳи мўъминон нигоҳ мекунад.

Умар (р) гуфт: Агар чунин бошад, коре хубе кардӣ, эй Абӯлҳасан.¹

45. Фиристодани Алӣ (р) ба Яман

Ҳангоме, ки Паёмбар (с) Алӣ (р)-ро ба Яман фиристод, ҷавони наврасе буд, ки синаш аз бист сол гузашта буд.

Алӣ (р) гуфт: Эй Расули Худо (с) маро ба Яман мефиристед ва мардуми он ҷо маро аз қазоват қардан мепурсанд, ки ман аз қазоват қардан огоҳӣ надорам.

Паёмбар (с) табассум карда бо меҳру шафқат ба Алӣ (р) гуфт: Назди ман биё. Алӣ (р) наздик шуду Паёмбар (с) бо дасти муборакаш ба қафаси синаи ў зада гуфт: Эй бор Худоё, забони ўро дар гуфтани ҳақ устувор бисозу қалбашро ҳидоят намо... Эй Алӣ, чун ду даъвогар наздат нишастанд байни онҳо қазоват макун, то ин ки даъвои ҳардуи онҳоро хуб бишнавӣ, зеро баъд аз шунидани ҳарду қазову ҳукм бароят маълум мегардад.

Алӣ (р) гуфт: Савганд ба Худо, баъд аз он дар содир кардани ҳукми шаръӣ байни ду кас ҳеч гоҳ шак накардаам.²

46. Ҳикмати хонадони нубувват

Дар Яман чор нафар дар ғоре афтоданд, ки он ҷо шери сайдшудае нигоҳ дошта мешуд. Ҳангоме, ки шахси аввал дар ғор афтид, дасти дуввумиро дошт ва чун дуввумӣ афтид, дасти саввумиро дошт ва ҳамин тавр саввумин чаҳоруминро, ки бо ҳам як ҷо дар ғор афтиданд. Шери дар ғор буда ба онҳо ҳамла намуда, ҳамагиро ҳалок сохт.

¹ Амирулмўъминин Алӣ ибни Абўтолиб аз милод то...

² Ниг: Аҳмад (96-111/1), Тирмизӣ (395/2), Ибни Саъд (337/2).

Хешу акрабони он чор нафар байни ҳам чангу даъво карданд, ва қариб буд, ки даст ба куштор зананд.

Алӣ (р) гуфт: Ман байни шумо қазоват мекунам, агар розӣ шудед, бисёр хуб ва агар на шуморо нигоҳ медорам, то назди Расули Худо (с) рафта аз вай пурсида ба ҳукмаш розӣ шавед.

Сипас ҳазрати Алӣ (р) ба онҳо гуфт: Аз қабилаҳое, ки он ғорро кандаанд, чоряки дият (хунбаҳо) чамъ кунед ва ба наздикони шахси аввали дар чоҳ афтида бидихед. Боз барои шахси дуввуми дар чоҳ афтида сеяки хунбаҳо чамъ карда ба наздикони он дода шавад. Ва барои шахси саввум нисфи хунбаҳо чамъ карда ба наздиконаш супорида шавад. Аммо ба соҳибони шахси чаҳорум хунбаҳои комил чамъ карда бидихед. Зеро он се нафари аввал дар чоҳ афтида ҳар кадоми аз онҳо сабаби ба ҳалокат расидани шахси баъд аз худаш гаштааст.

Онҳо аз ин қазовати Алӣ (р) розӣ нашуда назди Паёмбар (с) рафтанд ва ҳукми содиркардаи ӯро қисса карданд. Паёмбар (с) ба он ҳукми Алӣ (р) розӣ шуда гуфт: Ситоиш Худовандеро, ки ҳикматро дар хонадони мо ниҳодааст.¹

47. Исломи Алӣ (р)

Писарбачаи хурдсол Алӣ ибни Абӯтолиб (р) вориди хонаи Паёмбар (с) шуда мебинад, ки Паёмбар (с) рост истода ва Хадича ҳамсараш дар паҳлӯяш бо ҳам намоз мегузорад.

Алӣ (р) бо тааҷҷуб гуфт: Эй Муҳаммад ин чӣ амале ҳаст, ки шумо анҷом медихед?

Паёмбар (с) бо чеҳраи кушода гуфт: Дине аст, ки Худованд онро интиҳоб карда ва барои паҳн кардани он паёмбарони ҳудро фиристодааст. Ман туро ба парастии Худои ягона бешарик даъват мекунам ва ба ин, ки Лоту Уззоро (номи ду бут) инкор кунӣ.

Алӣ (р) гуфт: Ин суҳанро қаблан нашунида будам. Ман ҳеч қореро бе машварати падарам - Абӯтолиб намекунам.

¹ Амирулмўъминин Алӣ ибни Абӯтолиб, с.68.

Паёмбар (с) ифшо гаштани сирашро нахоста ба Алӣ (р) гуфт: Эй Алӣ агар Исломо намепазирӣ, пас пинҳонаш бидор.

Алӣ (р) он шабро бо андешаву фикр оиди ин пешниҳоди Паёмбар (с) гузаронид. Худованд дар калби ӯ нури имонро андохт. Чун сахар шуд шитобон ба назди Паёмбар (с) рафта гуфт: Эй Мухаммад, ба ман чӣ пешниҳод намуда будӣ?

Паёмбар (с) гуфт: Шаҳодат бидех, ки нест маъбуде барҳақ магар Аллоҳ (ҷ) яккаву ягона ва бешарик ва Лоту Уззоро инкор бикун. Пас Алӣ (р) Исломо оварда, пинҳонӣ назди Паёмбар (с) рафту омад мекард, то ин ки Исломашро ошкор намуд.¹

48. Фазилатҳои Алӣ (р)

Саъд ибни Абӯваққос (р) нишаста либосашро болои пойҳояш гузошт ва мардум дар атрофи ӯ нишаста дар бораи Алӣ (р) ва аҳли байт суҳан мегуфтанд.

Саъд ибни Абӯваққос (р) гуфт: Се хислатро Расули Худо барои Алӣ (р) гуфтааст, ки агар яке аз онҳо барои ман мебуд, аз ҳамаи дорои дунё беҳтар буд. Аз Паёмбар (с) шунидам, ки дар баъзе аз набардҳо Алӣ (р)-ро халифаи худ таъин карда ба ӯ мегуфт: Оё намехоҳӣ, ки барои ман ба монанди Ҳорун барои Мусо бошӣ, магар ин ки баъд аз ман набие нест?

Дар рӯзи набарди Хайбар Паёмбар (с) гуфт: Ҳароина парчамро ба шахсе медиҳам, ки Худо ва Расулашро дӯст медорад ва Худо ва Расулаш низ ӯро дӯст медоранд. Пас мардум ҳама гардан бардоштанд ва мехостанд парчамбардор бошанд. Пас Паёмбар (с) гуфт: Алиро назди ман хонед ва парчамро ба ӯ супурд.

Ва чун ин ояти карима нозил шуд,
Сухани Худо:

﴿ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ﴾
الأحزاب: ۳۳

¹ Ниг: Ал-бидояту ва-н-нихоя (24/3).

**Эй аҳли байт Худо меҳоҳад палидиرو аз шумо дур кунад
ва шуморо пок нигоҳ дорад.**

(Сураи Ахзоб, ояти 33)

Паёмбар (с) Алию Фотима ва Ҳасану Ҳусейнро назди худ
хонда гуфт: Эй бор Худоё инҳо аҳли ман ҳастанд.¹

49. Духтари Ҳамза (р)

Баъд аз фатҳи Макка Алӣ (р) савори аспи худ аз Макка
хориҷ мешуд. Дар ин хангом духтари амакаш Ҳамза ўро дида ба
сўяш давид. Вай мегуфт: Эй амак, эй амак! Алӣ (р) ўро хонаи худ
бурда назди Фотима (р) гузошт ва ба нигоҳубинаш амр кард.

Алӣ, Чаъфар ва Зайд (р) барои парастории ў байни ҳам баҳсу
мунозира намуданд.

Алӣ (р) гуфт: Ман бояд ўро нигоҳубин кунам, зеро ў
духтари амакам аст.

Чаъфар (р) гуфт: Сарпарастии ў ҳаққи ман аст, чунки ў
духтари амаки ман ва холааш ҳамсарам аст.

Зайд (р) гуфт: Ман ҳаққи сарпарастии ўро дорам. Зеро ў
духтари бародари ман аст. (Паёмбар (с) байни Зайд ва Ҳамза
паймони бародарӣ баста буд).

Паёмбар (с) сарпарастии ўро ба дўши холааш гузошта гуфт:
Хола ба манзалаи модар аст. Баъд аз он Паёмбар (с) ба сўи онҳо
назар карда табассумкунон ба Алӣ (р) гуфт: Ту аз ман ва ман аз ту
ҳастам. Ва ба Чаъфар (р) гуфт: Дар сурат ва рафтор ба монанди
ман ҳастӣ. Ба Зайд (р) гуфт: Эй Зайд шумо бародар ва мавлои мо
ҳастед.²

50. Умар (р) Умми Кулсум (р)-ро хостгорӣ мекунад

Амирулмўъминин Умар ибни Ҳаттоб (р) аз Али ибни
Абўтолиб (р) Умми Кулсум (р)-ро хостгорӣ намуд.

¹ Муслим (1871/4), Тирмизи (301/5).

² Аҳмад (98-115/1), Абудовуд (710/2).

Алӣ (р) гуфт: Ман духтарҳоямро танҳо ба қабилаи Чаъфар додаам.

Умар (р) гуфт: Эй Алӣ ўро ба никохи ман дароред, савганд ба Худо, дар рӯи замин касе монанди ман бо ў хушмуомила нахоҳад буд.

Алӣ (р) бо хушҳолӣ гуфт: Қабул кардам.

Ҳазрати Умар (р) ин хабарро байни муҳочирин, ки дар масҷид машғули зикр буданд, паҳн намуд. Ба онҳо гуфт: Тӯи маро барпо кунед.

Гуфтанд: Эй амиралмўминин бо кӣ? Умар (р) бо чехраи кушода гуфт: Бо Умми Кулсум духтари Алӣ ибни Абўтолиб. Савганд ба Худо, ман аз Паёмбар (с) шунидам, ки мегуфт: Ҳамаи хешовандӣ дар рӯзи қиёмат аз ҳам ҷудо мегардад, магар хешовандӣ бо ман. Ман ҳамсўҳбати Паёмбар (с) будам, пас мехоҳам ки бо Ў (с) насаб низ дошта бошам.¹

51. Шахсеро ман дўсташ бошам, Алӣ (р) низ дўсти ўст

Ҳангоме ки Паёмбар (с) аз ҳаҷҷату-л-вадоъ бармегашт, дар «Ғадири Хум» (минтақае байни Макка ва Мадина) поён шуд ва амр намуд, то зери дарахтеро ҷорўб зананд ва ҳамроҳи саҳобагон он ҷо нишаст.

Он Ҳазрат (с) фармуд: Байни шумо ду чизи муҳимро мегузорам, ки он Китоби Худо ва аҳли байтам мебошад. Пас бингаред, ки баъд аз ман чӣ гуна аз онҳо пайравӣ мекунед. Зеро он ду то расидан ба хавз аз ҳам ҷудо нахоҳанд шуд.

Баъд аз он Паёмбар (с) фармуд: Худованд дўсти ман аст. Ва ман дўсти ҳамаи мўмин ҳастам. Баъд аз он дасти муборакашро ба тарафи Алӣ (р) дароз карда гуфт: Шахсеро ман дўсташ бошам, пас ин Алӣ низ дўсти ўст. Сипас он Ҳазрат (с) дастонашро бардошта дуъо намуд: Эй бор Худоё, дўсти он бош, ки бо ў дўстӣ дорад ва душмани он бош, ки бо ў душманӣ дорад.²

¹ Ниг: Ал-Канз (624/13).

² Ниг: Аҳмад (370/4), Ҳоким (109/3).

52. Амирони ҳафтгона

Моли зиёде аз Исфаҳон ба назди ҳазрати Алӣ (р) оварда шуд. Пас онро ба ҳафт нафар тақсим намуд. Аз байни он мол як ноне пайдо кард. Он нонро низ ҳафт тақсим карда, ҳар як қисмашро ба як саҳм гузошт. Баъд аз он ҳафт амирро хонда байнашон қуръа андохт то тартиби тақсим кардани он молҳо маълум гардад. Сипас Алӣ (р) он молҳоро мувофиқи қуръа тақсим намуд.¹

53. Халифаҳои рошид

Гурӯҳ-гурӯҳ мардум барои талаби илм назди Алӣ (р) омаданд. Ва дар пеши сафи онҳо марде боҳайбат, ки дар сараш саллаи сафед буд, меистод. Он мард гуфт: Эй Амирулмўминин, дар хутбаҳои мешунавем, ки мегӯй: Эй бор Худоё, моро ба монанди хулафои рошидин ислоҳ намо. Онҳо кистанд?

Чашмони Алӣ (р) пур аз ашк гардида, гуфт: Онҳо дўстони ман, имомони роҳи рост ва шайхони Ислому Абўбакру Умар мебошанд. Касоне ҳастанд, ки баъд аз Расули Худо (с) аз онҳо пайравӣ кардан лозим аст. Касе ба онҳо пайравӣ мекунад ва ба гуфтаҳои онҳо чанг мезанад, ҳидоят хоҳад ёфт ва аз ҷумлаи роҳёфтагон хоҳад буд.²

54. Машварати Алӣ бо Сиддиқ (р)

Абубакри Сиддиқ (р) силоҳ ба даст гирифт ва савори маркаб шуда азми ҷиход намуд. Алӣ (р) аз лаҷоми маркабаш гирифта гуфт: Ба кучо равон ҳастӣ эй халифаи Расули Худо! Ончи ба

¹ Ниг: Ал-Истийъоб (49/3).

² Ниг: Таърихи хулафо с. 285

Расулуллоҳ (с) рӯзи Уҳуд гуфтем, ба шумо низ онро мегӯям. Шамшератро бигузор, ба Мадина баргард ва моро мусибатзада магардон. Савганд ба Худо, агар аз байни мо равед, дигар ҳеҷ низоме барои Ислоҳ нахоҳад буд.

Абӯбакри Сиддик (р) гуфт: На, савганд ба Худо, чунин намекунам. Пас ӯ ба суй Зул-ҳисса ва Зул-қисса рафта бо мунофиқин ҷангид, то ки пирӯз гашт. Баъд аз он мувофиқи машварати Алӣ (р) ба Мадина баргашта, онҷо боқӣ монд.¹

55. Фурӯшанда ва каниз

Рӯзе баъд аз намоз шахсе бо номи Абӯматар аз масҷид берун шуд. Он ҳангом овозе аз паси вай баланд шуда гуфт: Изоратро болотар кун, зеро он таквоятро меафзояд ва либосатро покиза нигоҳ медорад. Ва мӯйи саратро кам кун, агар мусулмон бошӣ.

Пас Абӯматар назар карда дид, ки садои Алӣ ибни Абӯтолиб (р) аст ва бо худ дуррае дорад.

Алӣ (р) ба роҳаш идома дод, то ин ки дар бозори уштур дохил гардид. Пас гуфт: Бифурӯшед ва савганд ёд накунед, зеро савганд ёд кардан арзиши молро кам мегардонад ва баракатро аз байн мебарад.

Баъд аз он Алӣ (р) назди хурмофурӯше омада дид, ки канизаке наздаш истода гирия мекунад. Алӣ (р) гуфт: Ба шумо чӣ шудааст?

Канизак гириякунон гуфт: Аз ин мард дар як дирҳам хурмо харидам. Мавлоям онро қабул накарда, бароям гуфт, ки хурморо ба соҳибаш баргардон ва як дирҳамро аз ӯ пас бигир. Аммо фурӯшанда инро қабул надорад.

Алӣ (р) ба хурмофурӯш гуфт: Хурмоятро бигиру дирҳамро баргардон, зеро ӯ дар ин кор чорае надорад.

Фурӯшанда ин суханро рад карда, пофишорӣ меварзид ва худписандона садо баланд мекард. Пас Абӯматар ба фурӯшанда гуфт: Оё медонӣ, ки бо кӣ гуфтугӯ дорӣ?

¹ Ниг: Таърихи хулафо с. 65.

Фурӯшанда бо хушунат гуфт: Не, ҳар касе бошад, бошад. Абӯматар гуфт: Ў Алӣ мебошад.

Фурӯшанда аз тарс ба ларза омада, дар ҳол хурморо пас гирифт ва дирҳамро баргардонда гуфт: Эӣ Амирулмўминин, мехоҳам аз ман розӣ бошед.

Алӣ (р) гуфт: Ба ҳеч кори ту ман розӣ намегардам, магар ҳамин, ки ту ҳақашро доӣ.¹

56. Пешдаст будани Абӯбакр Сиддиқ (р)

Марде зохиран худро бо либоси такво ораста ва ҳештанро дўстдори Худо ва Расулаш вонамуд карда, назди Амирулмўминин Алӣ (р) омад.

Он мард бо палидию бадие, ки дар чашмонаш ҳувайдо буд гуфт: Эӣ Амралмўминин, барои чӣ муҳочирону ансор Абӯбакро аз шумо пешдаст медонанд, дар ҳоле ки шумо нисбат ба ӯ фазилят ва собикаи зиёд дар Ислои доред?!

Ҳазрати Алӣ (р) мақсади он мардро аз суҳанони палидаш фаҳмида ба ӯ гуфт: Агар Қурайшӣ бошӣ, ба гумонам аз кабилаи Оиза ҳастӣ.

Он мард сарашро чунбонида гуфт: Бале.

Алӣ (р) гуфт: Марг бар ту, агар Худо паноҳгоҳи мўмин намебуд, гарданатро мезадам.

Сипас ҳазрати Алӣ (р) гуфт: Абӯбакр дар ҷаҳор чиз аз ман пешдаст буд: Дар имомат, дар хичрат, дар ғор бо ҳамроҳи Паёмбар (с) ва дар салом додан.

Боз ҳазрати Алӣ (р) афзуд: Марг бар ту, Худованд ҳамаро мазамат карда ва Абӯбакро мадҳ кардааст. Пас ин ояти каримаро хонд.²

¹ Ниг: Мунтахаби Канзу-л-уммол (57/5).

² Ниг: Мунтахаби Канзу-л-уммол (355, 447/4).

﴿إِلَّا نَضْرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ

هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّا نَرَى اللَّهَ مَعَنَا ﴿٤٠﴾

التوبة: ٤٠

«Агар шумо ёриаш накунед, онгоҳ, ки кофирон берунаш карданд, Худо ёриаш кард. Яке аз он ду ба ҳангоме, ки дар ғор будаанд, ба рафиқаш мегуфт: «Андӯхгин мабош, Худо бо мост!».

(Сураи Тавба ояти 40).

57. Алӣ (р)-ро ба некӣ ёд кунед

Дар масҷиди набавӣ марде дар паҳлӯи Амирулмўминин Умар ибни Хаттоб (р) нишаста беҳудагўӣ мекард. То ин ки бадгўиро нисбати Алӣ ибни Абўтолиб (р) оғоз кард.

Умар (р) ғазабнок шуда ба сўи қабри Паёмбар (с) ишора карда аз он мард пурсид: Оё медонӣ дар ин қабр кӣ хобидааст?

Он мард гуфт: Бале: Дар он қабр Паёмбар Муҳаммад ибни Абдуллоҳ ибни Абдулмутталиб (с) хобидааст.

Умар (р) гуфт: Он Алие, ки ту зикраш кардӣ, Алӣ ибни Абўтолиб ибни Абдулмутталиб писари амаки Расулуллоҳ (с) аст. Пас Алиро ба некӣ ёд кун, зеро агар шумо ўро озор диҳед, ҳамчунонест, ки соҳиби ин қабрро озор додаед.¹

58. Ҳукм аз Худованд аст

Чаъда ибни Хубайра бо оромию фурутанӣ назди Амирулмўминин Алӣ ибни Абўтолиб (р) нишаста гуфт: Эй Амирулмўминин агар ду мард барои масъалае назди шумо биоянд, ки назди яке аз онҳо ту аз ҳама чиз маҳбубтар ҳастӣ ва

¹ Ниг: Ал-Канз (46/5).

шахси дуввумӣ агар имкон ёбад, шуморо ба қатл мерасонад. Пас шумо ба ғоидаи шахсе ҳукм мекунед, ки шуморо бад мебинад.

Амирулмўминин Алӣ ибни Абўтолиб (р) гуфт: Ин чизест, ки агар дар дасти ман мебуд ҳароина анҷом меодам ва лекин ин ҳукм аз ҷониби Худованд аст.¹

59. Зани арабӣ ва мавлояш

Зани арабе ҳамроҳи мавлояш назди Алӣ ибни Абўтолиб (р) омаданд. Алӣ (р) ба ҳар дуи онҳо як микёли (микдори муайян) таъом ва чихил диҳамӣ дод. Пас мавлои зан насиби худро гирифта ризоятмандона баргашт. Аммо зани араб қаноат накарда назди Алӣ (р) истода гуфт:

Эй Амирулмўминин маро монанди он мавлозан баробар ҳақ доӣ, дар ҳоле ки ман зани араб ҳастам ва ў ғайри араб?

Алӣ ибни Абўтолиб (р) ба вай гуфт: Ҳарчанд дар китоби Худо назар кардам, ҳеҷ бартарие барои писари Исмоил бар писари Исҳоқ алайҳимуссалом надидам.²

Яъне новобаста аз миллату наҷод ҳамаи инсонҳо баробархуқуқанд.

60. Худованд беҳтарин нигоҳбон аст

Алӣ (р) дар зери девори қадимаву фарсудае нишаста буд. Ду нафар бо ҳам даъвоқунон назди ў омаданд. Яке аз онҳо гуфт: Эй Алӣ, девори вайрона зуд аст ки болои шумо биафтад.

Алӣ (р) бо яқин ва имон комил гуфт: Худованд бароям беҳтарин нигоҳбон аст.

Чун Алӣ (р) байни ҳардуи онҳо қазоват намуд ва аз ҷой бархост, он девор афтид.³

¹ Ниг: Ал-Канз (474/5).

² Ниг: Ал-Байҳақи (348-349).

³ Ниг: Таъриху-л-хулафо с. 284.

61. Ғуломи дузд

Ғуломи сиёхпўсте, ки яке аз мухлисони Алӣ (р) буд, даст ба дуздӣ зад. Ўро занчирбанд карда назди Алӣ (р) оварданд.

Алӣ (р) гуфт: Оё дуздӣ кардай?

Он ғулом бо пушаймонӣ сар чунбонида гуфт: Бале, дуздӣ кардам, эй амиралмўминин.

Пас дасти ўро буриданд. Ҳангоме ки ғулом баргашта ба роҳи худ мерафт, Салмони Форсӣ ва Ибни Каворо дид.

Ибни Каво бо масхара гуфт: Дастатро кӣ бурид?

Ғулом гуфт: Амирулмўминин Алӣ.

Ибни Каво муғризона гуфт: Алӣ дастатро бурида ва ту то ҳол ўро дўст медорию ситоиш мекунӣ.

Ғулом бо боварии комил гуфт: Барои чӣ ўро дўст надорам ва мадҳ накунам, зеро ў дасти маро бар ҳақ бурда ва маро аз оташи дўзах начот додааст.

62. Марде ки биноияш аз байн рафт

Алӣ (р) бо чамъе аз ёрон нишаста дар бораи Паёмбар (с) сухан мегуфт ва ҳадисеро аз Паёмбар (с) баён намуд.

Марде ба ў гуфт: Дурўғ гуфтӣ, мо инро аз Паёмбар (с) нашунидаем.

Алӣ (р) гуфт: Агар дурўғгўй бошӣ, бар ту дуои бад мекунам.

Он мард бо кибру ғурур гуфт: Дуо кун.

Ҳазрати Алӣ (р) дуъо намуд ва пеш аз он ки он мард аз маҷлис бархезад, ҳисси биноияш аз байн рафт ва кўру нобино гашт.¹

63. Шаҳодати дурўғ

¹ Ниг: Таъриху-л-хулафо, с.285.

Марде бо ду шоҳид назди Алӣ (р) омад. Шоҳидон меғуфтанд, ки ин мард дуздӣ кардааст. Аммо худи он мард даъвои онҳоро рад мекард.

Алӣ (р) ба ҳар ду шоҳид нигарист. Нигоҳаш монанди ин буд, ки ғӯё ба дуздон ё дурӯғгӯён ё шоҳидони дурӯғгӯӣ менигарад.

Пас ба онҳо таҳдид карда гуфт: Агар назди ман шоҳидони дурӯғгӯӣ оянд ва ман аз ин огоҳ шавам, онҳоро ба азобҳои гуногун гирифта мекунам. Ва чанд намуд азобу шиканҷаҳои гуногунро ба онҳо баён намуд.

Сипас онҳоро ҷавоб дод, то дубора бозхонад. Баъд аз муддате онҳоро талабид, аммо ҳеҷ яки он ду шоҳидро пайдо накарда ва он мардро раҳо намуд.¹

64. Хилофатро зиннат додед

Ҳангоме ки Алӣ (р) вориди шаҳри Куфа гардид, марди ҳакиме аз донишмандони араб назди ӯ омада гуфт: Эй Амирулмўминин, савганд ба Худо, хилофатро зинат додаӣ, на он шуморо зиннат додааст. Шумо қадри хилофатро бардоштаед на он қадри шуморо ва он ба шумо бештар эҳтиёҷ дошт аз ин ки шумо ба он эҳтиёҷ дошта бошед.²

65. Либоси дурушт

Дар яке аз рўзҳои гарм Алӣ (р) назди ёронаш баромад. Ӯ дар тани худ либоси ғафсу дурушт ва поргидор дошт.

Ёронаш аз рӯи шафқат ба ӯ гуфтанд: Эй Амирулмўминин агар либосе нармтар мепўшидед, хуб набуд?!

Алӣ (р) гуфт: Ин либос аз ман фахру ғурурро дур месозад ва хушўӣ манро дар намоз бештар мекунад. Ва он намунаи хубест

¹ Ниг: Таъриху-л-хулафо, с.286.

² Ниг: Таъриху-л-хулафо, с. 287.

барои мардум то ин ки исрофкорӣ накунад. Баъд аз он ин ояти каримаро тиловат кард:¹

﴿ تِلْكَ الْأَنْدَارُ الْأَخْرَجَةُ لِمَنْ لَا يُرِيدُونَ عُلوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فسادًا وَالْعِقبَةُ

لِلْمُتَّقِينَ ﴿٨٣﴾ القصص: ٨٣

Ин сарои охиратро аз они касоне сохтаем, ки дар ин ҷаҳон на хоҳони бартариҷӯӣ ҳастанд ва на хоҳони ғасод ва саранҷоми нек аз они парҳезгорон аст.

(Сураи Қасас, ояти 83)

66. Даъватқунанда на ҷангқунанда

Баъд аз фатҳи Макка Паёмбар (с) гурӯҳеро бо сардории Холид ибни Валид (р) барои даъват ба дини Ислому ба сӯи қабилаҳо фиристонд. Паёмбар (с) онҳоро аз даст задан ба ҷанг манъ намуд.

Дар қабилаи Бани Хузайма ибни Омир марде рафтори номуносибе кард. Холид (р) ўро ба шамшер зад. Чун хабар ба Расули Худо (с) расид ғазабнок шуда, аз он рафтори Холид аз Худо безорӣ талабид.

Паёмбар (с) Алӣ (р)-ро назди худ хонд, то миёни онҳо сулҳ барқарор кунад. Паёмбар (с) хост, ки онҳо даъватқунанда бошанд на ҷангқунанда ва ба ў фармуд: Эӣ Алӣ ба сӯи онҳо бирав, ин ҳодисаро баррасӣ кун ва рафтори ҷоҳилро паси по зан.²

67. Маро аз тақдир хабар деҳ

Марди лоғаре бо либоси ғафс назди Алӣ (р) ворид шуда рӯ ба рӯиаш нишаста бо овози заъиф пурсид: Эӣ Алӣ маро аз тақдир хабар деҳ?

¹ Ниг: Хулафоу-р-расул, с. 482, 483.

² Ниг: Хулафоу-р-расул, с. 511, 512.

Алӣ (р) гуфт: Роҳест торик онро тай накунад.

Мард гуфт: Маро аз тақдир хабар деҳ.

Алӣ (р) гуфт: Баҳрест чуқур дохили он машав.

Боз мард гуфт: Маро аз тақдир огоҳ кун.

Алӣ (р) гуфт: Сирри Илохист, ки аз шумо пушидааст, талаби ошкор шуданашро мақун.

Мард бо исрор гуфт: Аз тақдир огоҳам кун.

Алӣ (р) пурсид: Эй мард, Худованд туро барои иҷро кардани хостаи худаш офарид ё хошишҳои худат?!

Мард гуфт: Барои хостаҳои худаш.

Алӣ (р) гуфт: Ин тавр бошад, барои он чи, ки Худованд мехоҳад, шуморо итифода мекунад.¹

68. Барои мо Худое бисоз

Яҳудие назди Алӣ (р) омада бо макру найранг гуфт: Паёмбаратонро дафн карда ихтилоф кардед. Алӣ (р) дар ҳоле, ки нияту мақсади яҳудиҳо пай бурда буд, гуфт: Ихтилофи мо дар мавриди Худо ва Паёмбар (с) набуд, балки ихтилофи мо дар қорҳои ҷузъи буд, ки ҳеч таъсире дар дини мо надорад. Аммо шумо дар он лаҳзаи берун шуданатон аз баҳр ба паёмбаратон гуфтед: Барои мо Худое омода соз.²

﴿وَجَوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا عَلَيَّ قَوْمٍ يَعْكُفُونَ عَلَيَّ أَصْنَامٍ لَهُمْ قَالُوا

يَمْوَسَىٰ اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿١٣٨﴾ الأعراف: ١٣٨

Ва бани Исроилро аз баҳр гузаронидем. Бар қавме гузаштанд, ки парастии бутҳои худро пайваста анҷом медоданд. Гуфтанд: «Эй Мусо, ҳамон тавр ки онҳоро худоёнест, барои мо ҳам худое бисоз». Гуфт: «Шумо бардуми беҳирад ҳастед».

(Сураи Аъроф, ояти 138)

¹ Ниг: Ториху-л-хулафо, с.289.

² Ниг: Рабиъу-л-аброр (375/1).

69. Чаҳор чизро аз ман биомӯз

Алӣ (р) бар асари зарбаи Ибни Мулчам захмӣ гардида, дар бистари марг хобида буд.

Он хангом Ҳасан (р) гирякунон ба наздаш ворид шуд. Алӣ (р) ба ӯ гуфт: Эй писарам аз ман чаҳор чиз ва боз чаҳор чизи дигаро биомӯз.

Ҳасан (р) гуфт: Эй падар он чаҳор чизи аввал чист?

Алӣ (р) гуфт: Беҳтарин сарват ақл ва бузургтарин факр ҳамоқат аст. Ва бузургтарин ваҳшат ин худписандию худхоҳист ва беҳтарин саховат ахлоқи нақў аст.

Ҳасан (р) пурсид: Эй падар, он чаҳор чизи дигар кадом аст?

Алӣ (р) гуфт: Бо шахси аҳмақ дӯстӣ макун, зеро ӯ меҳаҳад ба ту фоида орад, лекин зарарат мерасонад. Ба дурӯғгӯ ҳаргиз бовар макун, зеро ӯ чизи дурро ба ту наздик ва чизи наздикро ба ту дур нишон медихад. Аз дӯсти бахил барҳазар бош, зеро ҳангоми ниёз доштанат ба ӯ аз ту дурӣ меҷуяд. Ба шахси бадкор ҳаргиз дӯстӣ макун, зеро дар андак чиз туро мефурӯшад¹.

70. Абӯбакр (р) хилофатро рад мекунад

Ҳангоме ки Абӯбакри Сиддиқ (р) ба маснади хилофат интиҳоб шуд, се рӯз гушанишинӣ намуд. Ӯ ҳар рӯз болои минбари Расули Худо (с) баромада ба мардум мегуфт: Эй мардум, аз ин ки маро ба мақоми халифа интиҳоб кардед, минатдорам. Пас аз шумо хоҳиш мекунам, касеро, ки дӯст медоред, ба халифагӣ интиҳоб кунед.

Алӣ (р) аз ҷояш барҳоста гуфт: На, савганд ба Худо, аз вазифаатон шуморо сабуқдӯш намекунем. Кадом шахс метавонад, ки аз шумо пеш гузарад, модоме ки Паёмбар (с) шуморо пеш гузоштааст.²

¹ Ториху-л-хулафо, с. 292.

² Ниг : Ал-Канз (254. 256/5).

71. Яхудии палид

Яхудие назди Алӣ (р) омада пурсид: Эй Алӣ вучуди парвардигорамон кадом замон буд?

Чехраи Алӣ дигаргун шуда, рухсораш сурх гардид. Сипас дасташро бар китфи он мард гузошта, ўро такон дод ва гуфт: Вучуди Худованд (ҷ) вобаста ба замоне нест, он зотест, ки пеш аз хамаи мавҷудот вучуд дошт ва вучуди Ў (ҷ) поён надорад.

Он мард бо шикастаҳоли сарашро ҷунбонида оҳиста гуфт: Эй Абулҳасан дуруст гуфтед. Ва аз чашмонаш ашк ҷорӣ шуда, калимаи шаҳодатро бар забон овард ва Исломо ро пазируфта баргашт.¹

72. Либоси фарсудашуда

Алӣ (р) либоси фарсудае дар бар дошту нишаста буд ва аз шиддати хунукӣ меларзид.

Марде гуфт: Эй Амирулмўминин, Худованд барои шумо ва аҳли байти шумо дар ин мол насибе гузоштааст ва шумо ба худ чунин раво мебинед, оё намебинед, ки аз сардӣ меларзед.

Алӣ (р) гуфт: Савганд ба Худо! Аз моли шумо чизе намегирам ва ин либоси фарсудашуда, ки мепўшам, ҳамонест ки аз Мадина бо он берун шудам.²

73. Дуруст гуфтӣ эй Амирулмўминин

Зане доду фиғонкунон назди Алӣ (р) омада гуфт: Бародарам вафот кард ва шашсад дирҳам мерос боқӣ гузошт. Аз он моли бародарам ба ман як дирҳам мерос расидааст, оё ин дуруст аст?

¹ Ниг: Ториху-л-хулафо, с. (292).

² Ниг: Ҳияту-л-авлиё, (82/1).

Алӣ (р) гуфт: Шояд ў модару ҳамсар, ду духтару дувоздах бародар ва шуморо ҳамчун меросбар доштааст?

Зан, дар ҳоле ки вучудаширо дахшат фаро гирифта буд, гуфт: Дуруст гуфтед, эй Амирулмўъминин.¹

Пас барои модар аз он шашсад дирҳам, шашяк мерасад (100 дирҳам), барои ҳамсар ҳаштак (75-дирҳам) барои ҳарду духтар аз се духисагӣ (400-дирҳам). Бисту панҷ дирҳам боқӣ мемонад ва ба бародарон тақсим мешавад, барои мард ҳиссаи ду зан дода мешавад. Пас 12-бародар (24-дирҳам) мегиранд ва барои хоҳар як дирҳам боқӣ мемонад.

74. Алӣ (р) шамшерашро мефурӯшад

Алӣ (р) дар бозори Мадина давр мезад ва мехост шамшерашро фурӯшад.

Ў бо овози паст мегуфт: Оё касе ин шамшero аз ман мехарад. Қасам ба зоти Аллоҳ, бо ин шамшер мусибатҳои зиёдеро аз Паёмбар (с) дур кардаам. Агар ман пули либосе медоштам, ҳаргиз ин шамшерро намефурӯхтам.²

75. Сарзаниши баргузидагон

Баъд аз ҷанги Ҷамал амирулмўъминин Алӣ (р) ҳамаи шароити сафарро барои сайида Оиша (р) омода сохт. Ва ҳамаи начотёфтагоне, ки дар ҷанг бо ў буданд, ҳамроҳаш берун шуданд, магар касоне, ки икоматро дар он ҷо ихтиёр намуданд. Ва ҳамроҳи Оиша (р) чихил нафар аз занони номдори Басраро ихтиёр кард.

Чун рӯзи сафар кардан фаро расид, Алӣ (р) дар ихотаи ёрон ва шахсони барўманди Басра назди Оиша (р) омаданд.

Сайида Оиша (р) назди мардум баромада онҳоро видo мегуфт. Ў бо овози асафбору ғамгин гуфт: Эй фарзандонам агарчанде мо як дигарро сарзаниш кардем, набояд он сабаби

¹ Ниг: Азамати Имом Алӣ (р), с.115

² Ниг: Ҳилияту-л-авлиё, (83/1).

душманӣ дар байни мо шавад. Савганд ба Худо, ҳар чи байни ману Алӣ гузашт, он чизе аст, ки байни зан ва хевару хушдоманаш мегузарад. Ва ӯ назди ман, бо вучуди сарзанишҳоям, аз зумраи баргузидагон аст.

Алӣ (р) гуфт: Эй мардум Оиша (р) дуруст мегӯяд. Он чизе ки гуфт, байни мо чунин буд ва ӯ ҳамсари Паёмбари шумо дар дунё ва охират аст.¹

76. Алӣ (р) Валидро ба қатл мерасонад

Дар набарди Бадр Утба ибни Рабиъа сардори лашкари мушрикон буд. Ӯ ҳамроҳи бародараш Шайба ва писараш Валид бо кибру ғурури зиёд ба майдон баромада, бо овози ғўшхарош фарёд намуд: Оё касе ҳаст, ки бо мо мубориза кунад?

Пас се ҷавоне аз ансор ба майдон баромаданд.

Аз он се ҷавон пурсиданд: Шумо кистед?

Гуфтанд: Мо се ҷавоне аз ансор.

Мушрикон гуфтанд: Намехоҳем бо шумо бичангем.

Баъд аз он садое аз байни мушрикон баланд шуда гуфт: Эй Муҳаммад аз қавми худамон нафароне ба мо муносиб барои мубориза берун кунед.

Паёмбар (с) ба Убайда ибни Ҳорис, Ҳамза ва Алӣ фармуд то ба муқобили онҳо бароянд. Онҳо бо шамшерҳои тези худ ба майдон баромаданд.

Чун дар муқобили ҳам қарор гирифтанд, мушрикон аз онҳо пурсиданд, ки шумо кистед.

Онҳо худ ва қабилашонро шинос карданд.

Мушрикон гуфтанд: Бале шумо муносиби мо ҳастед.

Пас Ҳамза (р) бо Шайба ибни Рабиъа ба мубориза баромада ва бо нахустин зарбаи худ ӯро ба ҳалокат расонд.

Сипас Алӣ (р) бо Валид ибни Шайба ба мубориза баромада, ба ӯ ҳеч фурсате надод ва дар зарбаи аввал Валид ибни Шайбаро ба қатл расонд.

¹ Ниг: Таърихи Табарӣ (545/4).

Аммо Убайда (р) дар муқобили Утба ибни Рабиъа мубориза намуда ҳамдигарро маҷруҳ сохтанд. Пас Алӣ ва Ҳамза (р) Утба ибни Рабиъаро ба қатл расониданд.¹

77. Марде ки ҳақиқатро бад мебинад

Марде куҳансол ва рӯзгордида дар паҳлӯи Амирулмўминин Умар ибни Хаттоб ва Алӣ ибни Абўтолиб (р) нишаста машғули зикр буд.

Умар (р) аз вай пурсид: Шабро чӣ тавр гузаронидӣ?

Он мард гуфт: Чун субҳ шуд, фитнаро дўст доштаму ҳақиқатро бад дидам, бетаҳорат намоз мегузорам ва чизхое дар замин дорам, ки Худованд дар осмон надорад.

Чун Умар (р) суҳанони он мардро шунид, ғайрати диниаш бедор гашта чехрааш дигаргун шуд ва хост ин мардро ҷазое муносиби гуфтахояш диҳад.

Алӣ (р) ин ҳолатро дида хандида гуфт: Эй Амирулмўминин, ин мард фитнаро дўст медорад, яъне молу авлодро дўст медорад. Худованд фармудааст:

Сухани Худо:

﴿وَأَعْلَمُوا أَنَّمَا آمَوَافِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ فَفِتْنَةٌ وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾

الأنفال: ۲۸

«Бидонед, ки дорониҳо ва фарзандон василаи озмониши шумоянд ва подоши бузург дар назди Худост».

(Сураи Анфол, ояти 28)

Ва чун гуфт, ки ҳақиқатро бад мебинам, яъне маргро бад мебинад. Худованд мефармояд:

Сухани Худо:

﴿وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ﴾

ق: ۱۹

«Ба ростӣ, ки беҳушии марг фаро мерасад. Ин аст он чӣ аз он мегурехтӣ».

¹ Ниг: Сирати Ибни Ҳишом, (1277/2).

(Сураи Қоф, ояти 19)

Ва бетаҳорат намоз мегузорад, яъне ба Паёмбар (с) бетаҳорат салавот мефиристад, ки ин ҷоиз аст. Ва гуфт дар замин чизе дорам, ки Худованд дар осмон надорад, яъне зану фарзанд дорад, ки Худованд аз ин чизҳо пок ва бениёз аст.

Чехраи Умар (р) кушода шуду бо тааҷҷуб табассуме кард ва гуфт: Чӣ бад ҷамоатест, ки Абӯлҳасан, яъне Алӣ (р) онҷо ҳузур надорад.¹

78. Абӯсуфён узр мепурсад

Чун Қурайшиҳо аз аҳди худ бо Паёмбар (с) даст кашиданд, Расули Худо (с) аз намуд бо лашкар ба сӯи Макка берун шавад. Ва ин хабар ба зудӣ дар байни Қурайш паҳн шуд. Абӯсуфёнро огоҳ намуданд, ки ба Мадина назди Паёмбар (с) рафта узр бихоҳад.

Пас Абӯсуфён ворида Мадина гашта бо саркардагони муслмонон вохӯрд ва аз онҳо хошиш намуд, то узри ӯро ба Паёмбар (с) бирасонанд.

Чун касе ӯро дастгирӣ накард, ноумед шуда ба Макка баргашт ва ба мардуми Қурайш гуфт: Назди Абӯбакр рафтам, аммо ӯ ба ман кӯмаке накард. Ва назди Ибни Хаттоб рафтам дидам, ки сарсаҳттарин душман аст. Умар ба ман гуфт: Оё ман назди Расули Худо туро шафоат кунам? Савганд ба Худо, агар ҷуз мурча чизе ҳам наёбам ба он бо шумо ҷанг хоҳам кард. Пас назди Алӣ омадам ва ӯро шахси аз ҳама ҳалимтар ёфтам.²

79. Абӯбакр (р) мустаҳиктар ба он аст

Абӯбакр (р) болои минбар баромада узр баён кард ва гуфт: Савганд ба Худо, ман ба ин мақом барои як рӯз ҳам рағбат

¹ Ниг: Азамати Имом Али, с.127-128.

² Ниг: Хулафои Расул, с.512-513.

надоштам ва онро ҳаргиз аз Худо наталабидам, лекин аз сар задани фитна эҳтиёт намудам. Барои ман дар хилофат роҳате нест. Бар дӯши ман масъулияти бузурге воғузур шудааст, ки тоқати онро надорам. Ва комёбии ман дар иҷрои амри хилофат ба кӯмак ва тарси аз Худо аст. Бисёр мехостам имрӯз шахсе тавонотаре ин масъулияти муҳимро ба дӯш бигирад.

Алӣ ва Зубайр (р) гуфтанд: Мо барои таъхир намуданамон аз машварат ғазабнок шудем. Мо баъд аз Расули Худо (с) ҷуз Абӯбакр касеро мустаҳиқ ба мақоми хилофат намебинем. Ў рафиқи Паёмбар (с) дар ғор буд. Мо шарафу бузургии ўро медонем. Зеро Паёмбар (с) дар вақти ҳаёташ ўро дар намоз имоми ҷамоат гузошт.¹

80. Ояте аз Қуръон барои Алӣ (р) нозил мешавад

Ҳангоме ин ояти карима нозил шуд.

Сухани Худо:

﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نَجَّيْتُمُ الرّسُولَ فَقَدِمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوٰتِكُمْ صَدَقَةٌ ذٰلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ
وَاطْهَرٌ فَاِنْ لَّمْ تَجِدُوْا فَاِنَّ اللّٰهَ عَفُوْرٌ رّحِيْمٌ﴾⁽¹²⁾ المجادلة: ١٢

Эй касоне ки имон овардаед, чун хоҳед, ки бо Паёмбар начво кунед, пеш аз начво карданатон садақа бидихед. Ин барои шумо бехтару покизатар аст. Ва агар барои садақа чизе наёфтед, Худо омуззандаву меҳрубон аст!

(Сураи Мучодола, ояти 12)

Алӣ (р) гуфт: Касе пеш аз ман ва ё баъд аз ман ба ин оят амал накардааст. Ман як динор доштам онро ба даҳ дирҳам иваз намудам ва чун бо Паёмбар (с) начво мекардам, як дирҳам садақа медодам. Ин оят мансух шуд ва касе пеш аз ман ва ё баъд аз ман ба он амал накард.²

¹ Ниг: Ал-Ҳоким, (66/3) ва Байхақи, (152/8).

² Ниг: Ибни Касир (326/4).

81. Яхудӣ ва боғ

Алӣ (р) бо шиками гурусна аз хона берун шуд ва аз шиддати сармо меларзид. Порчаи пўстери гирифта дар қафаси синааш гузошт то каме ҳам бошад гарм шавад ва бо худ гуфт: Савганд ба Худо, дар хонаи ман чизи хўрданиест нест, ки бихўрам. Агар дар хонаи Расули Худо (с) чизе мебуд, ҳароина ба ман мефиристонданд.

Алӣ (р) дар атрофи Мадина гуруснаву ларзон мегашт. Марди яҳудие аз даруни боғаш аз суроҳии девор ўро дида пурсид: Ба ту чӣ шудааст, эй марди араб?

Алӣ (р) гуфт: Аз шиддати гуруснагӣ ва хунукӣ дар азобам.

Яхудӣ гуфт: Оё розӣ ҳастӣ, ки барои ман аз чоҳ об барорӣ ва ба ивази ҳар сатил об як хурмо диҳам.

Алӣ (р) гуфт: Бале.

Пас яхудӣ Алӣ (р)–ро доҳили боғ карда, назди чоҳ овард. Ҳар вақте ки Алӣ (р) як сатил об мебаровард, яхудӣ дар ивази он як дона хурмо меод. Баъд аз ин ки як каф хурмо ҳосил намуд, гуфт: Ба ман кифоя аст ва онро хўрда об ошомид ва баъд ба назди Паёмбар (с) ба масҷид омад ва дар ҳалқаи саҳобагон нишаст.

Ин ҳангом Мусъаб ибни Умайр (р) бо либоси поргидору фарсудае ворида масҷид шуд. Ҳангоме, ки Паёмбар (с) ўро дар чунин ҳол дид, ашк аз чашмонаш чорӣ гашт ва аз он лаҳзаҳое, ки Мусъаб дар нозу неъмат буд, ёдовар шуд. Баъд аз он гуфт: Чӣ гуна хоҳед буд, ҳар вақте ки шумо ҳар рӯз як либоси гаронбаҳо пўшеду хонаҳоятон монанди Каъба пўшонида бошанд?

Гуфтанд: Мо он рӯз беҳтарин бандагон хоҳем буд. Аз мушкilotи рӯзгор фориғ мешавему ба ибодат мепардозем. Паёмбар (с) гуфт: На... балки шумо имрӯз беҳтар аз он рӯз хоҳед буд.¹

82. Зан шавҳарашро тўҳмат мекунад

¹ Ниг: Ал-маҷмаъ (314/10) ва ал-Канз (617/6).

Зане назди Алӣ (р) омада гириякунон гуфт: Шавҳарам бе иҷозати ман бо канизам зино карда аст.

Алӣ (р) ба шавҳари он зан гуфт: Шумо чӣ мегӯед? Мард гуфт: Бо иҷозати ҳамсарам ҳамбистар шудам.

Алӣ (р) ба зан нигариста таҳдид карда гуфт: Агар рост мегӯӣ, шавҳаратро сангсор хоҳам кард. Ва агар дурӯғ мегӯӣ туро ҳадди қазаф (ҷазои тухмат) ҳаштод дурра хоҳам зад.

Вақти намоз шуду Алӣ (р) аз чой бархоста ба намоз рафт. Зан ба фикр даромаду ҳеч роҳи халосие аз сангсор кардани шавҳараш ё дурра задани худаш наёфт, пас рӯй ба гурез овард. Чун Алӣ (р) аз намоз баргашт, он занро наёфт, дигар аз ӯ пурсон нашуд.¹

83. Садақан Алӣ (р)

Ибни Аббос назди минбар нишаста машғули зикр буд, ки марде омада аз вай пурсид: Эй Ибни Аббос, ин ояти карима дар бораи ки нозил шудааст?

Сухани Худо:

﴿الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِالْإِخْلَافِ وَاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ

عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ البقرة: ٢٧٤

Онон ки амволи хешро дар шабу рӯз дар пинҳону ошкор сарф мекунанд, аҷрашон бо Парвардигорашон аст, на бимнок мешаванд ва на ғамгин!

(Сураи Бақара, ояти 274)

Ибни Аббос гуфт: Дар шаъни Алӣ ибни Абӯтолиб нозил шудааст. Алӣ чор дирҳам дошт як дирҳам шабона, яке рӯзона, як дирҳам махфиёна ва яке ошкоро дар роҳи Худо садақа намуд.²

¹ Ниг: Амирулмўъминин Алӣ ибни Абӯтолиб мина-л-милод ила-л-истишход, с.73.

² Ниг: Асаду-л-ғоба, с.98-99.

84. Дўст дорам, ки Худовандро бо амали шумо мулоқот намоям

Дар фазои бисёр ғамангез ва асафбор часади Амирулмўъминин Умар ибни Хаттоб (р) гузошта шуда буду мардум пеш аз бардоштани чаноза дуъову салавот мехонданд.

Ҳазрати Алӣ (р) омада бо ашки резон барои Умар (р) талаби раҳмат намуд ва аз гўшаи тобут гирифта гуфт:

Дўст доштам, ки бо Худованд рӯ ба рӯ шавам бо корҳое, ки шумо анҷом додаед. Ман медонистам, ки Худованд туро ҳамроҳи хар ду дўстонат (Паёмбар (с) ва Абўбукр (р)) якҷо қарор медихад. Зеро Паёмбар (с) ҳамеша мегуфт: Ман ва Абўбакру Умар рафтем, ман ва Абўбакру Умар омадем.¹

85. Қалбҳо мисли зарфҳо ҳастанд

Алӣ (р) аз дасти Камайл ибни Зиёд гирифта ба як гўшаи кабрестон рафта, дар зери дарахте нишаст ва гуфт:

Эй Камайл ибни Зиёд қалбҳо мисли зарфҳоянд ва беҳтарини онҳо қалбест, ки ғунҷоиши бештаре дорад. Мардум се гурӯҳ ҳастанд: Олими раббонӣ, чўяндаи роҳи начот ва гурӯҳи саввум мардуми омма, ки пайрави ҳама гуна майлхову даъватҳо мегарданд. Ин гурӯҳи саввум аз нури илм баҳра набурда ва ба ягон ҷонибе боварӣ ҳосил накардаанд. Илм беҳтар аз мол аст, илм шуморо нигоҳбонӣ мекунаду шумо молро. Илм бо амал намудану сарф кардани он зиёд мешавад, аммо мол бо сарф кардан кам мешавад. Чамъқунандағони мол мурдаанд, агарчи дар қайди ҳаёт ҳастанд, аммо олимони зинда ҳастанд, то даме ки дунё боқист. Гарчанде худи онҳо дар байни мардум нестанд, аммо суханонашон дар қалбҳо боқист.

¹ Ниг: Асаду-л-Ғоба, (166/4).

86. Бархез эй Абўтуроб

Алӣ (р) назди сайида Фотима (р) даромад ва баъд аз муддате ғазабнок баромад ва ба суй масҷид рафта дар он ҷо хобид.

Паёмбар (с) ба хучраи Фотима (р) омада дид, ки Алӣ (р) нест, пурсид: Писари амакат кучост?

Фотима (р) гуфт: Дар масҷид аст.

Паёмбар (с) омада Алиро дар масҷид дид, ки ридояш (намуде аз либос) аз китфаш афтида ва пушташ хоколуд шудааст. Паёмбар (с) хокро аз пушти Алӣ (р) бо дастони муборакаш тоза карда гуфт: Бархез, эй Абўтуроб.¹

87. Дар мусолиҳа маро ҳамроҳ кунед

Абўбакр (р) аз Паёмбар (с) барои ба наздашон даромадан иҷозат пурсид. Ва хангоми ворид шудан овози Оишаро шунид, ки бо садои баланд мегуфт: Савганд ба Худо ман дониستم, ки барои шумо аз падари ман дида Алӣ (р) маҳбубтар аст.

Абўбакр (р) хост силие ба Оиша (р) занад ва гуфт: Эй духтар, оё садоятро барои Паёмбар (с) баланд мекунӣ!?

Паёмбар (с) аз дасти Абўбакр (р) гирифт, то ўро озор надиҳад.

Абўбакр ғазабнок аз назди онҳо берун шуд.

Паёмбар (с) гуфт: Эй Оиша, дидӣ чӣ гуна туро начот додам.

Баъд аз он дар ҳоле, ки Паёмбар (с) бо Оиша (р) сулҳ намуда буданд, Абўбакр (р) иҷозаи дохил шудан пурсид ва гуфт: Дар мусолиҳаатон маро ҳамроҳ кунед, ҳамчунон ки дар муноқишаатон маро дохил карда будед.²

¹ Ниг: Ат-табарони фи-л-кабир, 206/6.

² Ниг: Муснади Имом Аҳмад (275/4) ва Кашфу-л-астор, (194/3).

88. Абулаёл (падари фарзандон)

Алӣ (р) ба бозор рафт ва бо як дирҳам хурмо харида, онро дар як тарафи салааш гирифта баргашт.

Марде ўро дида гуфт: Эй Амирулмўминин, бигзор хурморо барои шумо ман бибарам.

Алӣ (р) гуфт: На, Абулаёл - (падари фарзандон) ҳақдор аст, ки барои фарзандон бор бардорад.¹

89. Пайвандгари (поргикунанда) кафш

Як гурӯҳ мардumi Қурайш назди Паёмбар (с) омада гуфтанд: Эй Муҳаммад, мо ҳамсояхо ва ҳамнишинони шумо ҳастем. Чамъе аз ғулумони мо назди шумо омаданд, ки майле дар дин ва фаҳми он надоранд. Онҳо танҳо аз фармони мо гурехтаанд, онҳоро ба мо баргардонед.

Паёмбар (с) ба Абўбакр (р) гуфт: Ту чӣ мегўй?

Абўбакр (р) гуфт: Дуруст мегўянд, онҳо ҳамсоягонатон ҳастанд.

Чехраи Паёмбар (с) дигаргун шуда ба Алӣ (р) гуфт: Ту чӣ мегўй?

Алӣ (р) гуфт: Дуруст мегўянд, онҳо ҳамсояхоят ҳастанд.

Чехраи Паёмбар (с) тағйир ёфт ва фармуд: Эй мардumi Қурайш! Савганд ба Худо, ҳароина Худованд мардеро аз миёни шумо бароятон мефиристад, ки қалби ўро барои имон имтиҳон намудааст ва ў дар иҷрои аҳкоми шарият нисбати шумо бисёр устувор ва сахтгир мебошад.

Абўбакр (р) гуфт: Эй Расули Худо (с), он мард ман мебошам?

Паёмбар (с) гуфт: На.

Умар (р) низ чунин савол дод.

¹ Ниг: Ал-бидояту ва-н-нихоя, (5/8).

Паёмбар (с) гуфт: На, ту он мард нестӣ, эй Умар. Он марде ҳаст, ки кафш пайванд мекунад. Паёмбар (с) кафшашро ба Алӣ (р) дода буд, ки пайвандаш намояд.

90. Гов ва хар

Паёмбар (с) ҳамроҳи Алӣ (р) ва гурӯҳе аз саҳобагон нишаста буд, ки ду нафар даъвогар омаданд ва яке аз онҳо гуфт: Эй Паёмбар (с) ман як хар доштам ва ин як гов дорад, гови ӯ хари маро кушт.

Яке аз нишастагон гуфт: Дар ҳайвонҳо ҷуброни зарар нест.

Паёмбар (с) гуфт: Эй Алӣ байни онҳо қазоват кун.

Алӣ (р) гуфт: Оё хар ва гов баста буданд ё кушода ва ё яке баста ва дигаре кушода буд?

Онҳо гуфтанд: Хар баста буду гов кушода буд ва соҳибаш ҳамроҳаш буд.

Алӣ (р) гуфт: Соҳиби гов зарари ба соҳиби хар расидаро ба дӯш гирад, яъне ивази харро бипардозад.

Расули Худо аз ин қазовати Алӣ (р) розӣ шуд ва ӯро ҷонибдорӣ намуд.¹

91. Ҷоиз аст барои ту ончи барои ман ҷоиз аст

Расули Худо (с) гурӯҳе аз мардумро аз масҷид берун намуда гуфт: Дар ин масҷиди ман хоб нанамоед. Мардум берун шуданд ва Алӣ (р) низ ҳамроҳи онҳо буд.

Паёмбар (с) ба Алӣ (р) гуфт: Баргард барои ту ҷоиз аст ончи барои ман ҷоиз мебошад.²

¹ Ниг: Амирулмўъминин Алӣ ибни Абўтолиб (р) мина-л-милод ила-л-истишход, с.68.

² Ниг: Таъриху-л-Мадинати-л-мунаввати (38/1).

92. Алӣ (р) хурмо чамъ мекунад

Паёмбар (с) назди сайида Фотима (р) омада гуфт: Писаркони ман кучоянд (яъне Ҳасан ва Ҳусайн)?

Фотима (р) гуфт: Чун субҳ шуд, дар хона хўрокворӣ набуд, Алӣ гуфт: Ман бо ҳардуи онҳо меравам, то аз гуруснагӣ гирия накунам, ки дар хона чизе нест. Алӣ бо Ҳасану Ҳусейн назди фалон яхудӣ рафт.

Паёмбар (с) ба хонаи он яхудӣ, ки Алӣ (р) он ҷо буд, рафт. Дар онҷо дид, ки Ҳасану Ҳусайн дар поёни боғи хурмо дар назди обе бозӣ карда истодаанд ва дар назди Алӣ (р) хурмои зиёде ҳаст.

Паёмбар (с) гуфт: Эй Алӣ писараконамро, пеш аз гармшавии ҳаво, ба хона намебаред? Алӣ (р) гуфт: Дар хона чизе набуд, каме меистодед то барои Фотима (р) хурмо чамъ кунам.

Паёмбар (с) нишаст, то ин ки Алӣ (р) барои Фотима хурмо чамъ карда назди Ў (с) омад. Алӣ (р) Ҳусайн ва Паёмбар (с) Ҳасанро гирифта ба хона баргаштанд.¹

93. Худованд забонатро собит бисозад

Паёмбар (с) Алӣ (р)-ро барои расондани баъзе аз оятҳои сураи «Бароат», ки нозил шуда буд, ба назди мардум фиристод.

Алӣ (р) гуфт: Эй Расули Худо (р)! Ман на забони бурро дораму на хатиб ҳастам.

Паёмбар (с) гуфт: Ё ман меравам, ё бояд ту биравӣ.

Алӣ (р) гуфт: Агар хатмӣ бошад, пас ман меравам.

Баъд аз он Паёмбар (с) дасташро дар даҳонаш гузошта гуфт: Бирав, Худованд забонатро бурро бисозаду қалбатро ҳидоят бикунад.

Алӣ (р) роҳсипор шуд, то ба назди Абӯбакр (р), ки роҳбарии ҳаҷро ба дӯш дошт, расид ва масъулияти раҳбариро ба зимма гирифт.

¹ Ниг: Ат-тарғиб ва-т-тарҳиб (118/4) ва Мачмаъу-з-завоид (316/10).

Абӯбақр (р) хутба мехонду бо мардум намоз мегузорид. Баъд аз он Алӣ (р) оятҳои нозилшударо аз сураи Бароат ба мардум мехонд.

Чун Абӯбақр (р) ба Мадина баргашт, аз Паёмбар (с) пурсид: Эй Расули Худо! Падару модарам фидоят бод, оё дар шаъни ман ояте нозил шудааст?

Паёмбар (с) гуфт: На... Эӣ Абӯбақр, оё розӣ нестӣ, ки дар ғор рафиқи ман будӣ ва дар ҳавзи Кавсар шарикӣ ман ҳастӣ.

Абӯбақр (р) бо чеҳраи кушода гуфт: Бале, розӣ ҳастам.¹

95. Ризомандии аҳли байт

Чун Фотима (р) бемор шуд, Абӯбақр (р) ба аёдаташ омад ва иҷозати ворид шудан хост.

Алӣ (р) гуфт: Эӣ Фотима, Абӯбақр омада аз шумо иҷозат мепурсад, ки вориди хона шавад.

Фотима (р) фармуд: Оё мехохӣ, ки иҷозаташ диҳам?

Алӣ (р) гуфт: Бале.

Пас ба Абӯбақр (р) иҷозат доданд ва ӯ дохили хучра шуда гуфт: Савганд ба Худо, ман хонаву кошона, молу мулк, ва аҳли авлодамро танҳо ба хотири ба даст овардани розигии Худову Расул ва розигии шумо, эӣ аҳли байт, тарк намудам. Бо чунин суханҳо Абӯбақр (р) ризогии Фотима (р)-ро низ дарёфт.²

96. Сифати асҳоби Паймбар (с)

Алӣ (р) назди миҳроб истода бо фурутанию хушӯъ намози субҳро бо мардуми Куфа гузорид. Чун аз намоз ғориғ шуд, ғамгин дар ҷои худ нишаст. Бо чунин ҳолат то баланд шудани шӯълаҳои офтоб ҳамроҳи намозгузoron нишаста буд.

¹ Ниг: Муснаду-л-имом Аҳмад (150/1) ва фазоилу-с-саҳоба (702/2) ва Таъриху-т-табарӣ (122, 123/3).

² Алӣ ибни Абутолиб аз милод то истишход. с.148.

Пас аз чой бархоста ду ракъат намоз гузорид ва сарашро чунбонида бо ҳасрат гуфт: Савганд ба Худо! Саҳобағони Муҳаммад (с)-ро дида будам, ки касеро имрӯз монанди онҳо намебинам.

Он саҳобағони Паёмбар (с) чун шабро рӯз мекарданд дар чехраҳояшон осори шабзиндадорӣ дида мешуд. Қуръони қаримро тиловат карда ва аз он ҳаловат мебурданд. Ва чун Худовандро ёд мекарданд, чун барги бед меларзиданд. Ашк аз чашмонашон ҷорӣ мегашт, то андозае, ки либосҳояшон тар мешуд¹.

97. Ду марди аз ҳама бадбахттар

Дар ғазваи Ушайра Алӣ (р) ва Аммор ибни Ёсир (р) рафиқи ҳам буданд. Чун Паёмбар (с) ба он ҷо омад, муддате бо онҳо иқомат кард. Алӣ ва Аммор мардумеро аз Бани Мудлаҷ дидаанд, ки дар чоҳашон кор мекунанд.

Алӣ (р) ба Амор (р) гуфт: Эй Абӯляқзон, оё меҳохӣ рафта бинем, ки онҳо чӣ тавр кор мекунанд?

Аммор (р) гуфт: Агар хоста бошӣ меравем.

Ҳар ду рафта чанд лаҳзае кори онҳоро тамошо карданд. Чун хобашон омад, рафта дар мокони серхоке хоб карданд. Баъд аз муддате Расули Худо (с) онҳоро бедор намуда ба онҳо гуфт:

Оё шуморо аз ду нафар бадбахттарини мардум огоҳ намоям?

Гуфтанд: Бале.

Паёмбар (с) гуфт: Уҳаймари Самуд, ки уштури Солеҳ (а)-ро кушта буд.

Боз Паёмбар (с) гуфт: Оё ба шумо бегӯям, ки дуввумин бадбахт кист?

Онҳо гуфтанд: Бале, эй Расули Худо.

Паёмбар (с) фармуд:

- Эй Алӣ касе, ки дар сари ту мезанад, то ин ки ришат тар мегардад (яъне, қотили ту).²

¹ Ниг: Сирати ибни Ҳишом (249-250/2).

² Ниг: Сирати ибни Ҳишом (249-250/2).

98. Курайзи мағрур

Курайз ибни Сабоҳ бо суръат ва мағрурона аспсавор ба майдон баромада нидо кард: Оё касе ҳаст бо ман мубориза бикунад?

Марде аз лашкари Алӣ (р) баромада бо Курайз мубориза кард. Курайз ўро ба шаҳодат расонида, болои ҷасади ў истода ва нидо кард: Оё касе ҳаст бо ман мубориза бикунад?

Шахси дуввум ба майдон баромад ва он ҳам ба шаҳодат расид.

Курайз боз садо зад: Оё касе ҳаст бо ман мубориза бикунад?

Саввумин шахс ҳам ба шаҳодат расид ва Курайз болои ҷасадҳои онҳо истода садо баланд кард: Оё касе ҳаст бо ман мубориза бикунад?

Ҷанговарони лашкари Алӣ (р) ақибнишинӣ карданд ва сафи аввали лашкар ба сафи дуввумӣ баргашт.

Алӣ (р) чунин ҳолро дида хавф бурд, ки мабодо дар дилҳои лашкариён тарсу ҳарос биафтад. Бинобар ин худ бо суръат ба майдон баромада он Курайзи худписанд ва ду нафар аз паҳлавонони онҳоро ба майдон даъват намуда ба ҳалокат расонид.

Баъд аз он гуфт: Эй мардум, Худованд дар Қуръони карим фармудааст:

﴿الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَتُ قِصَاصٌ﴾ البقرة: ١٩٤

«Ин моҳи ҳаром дар муқобили он моҳи ҳаром¹ ва шикастан моҳи ҳаромро қасос аст.

(Сураи Бақара ояти 194)

Баъд аз он ба ҷои худ баргашт.²

99. Марде ки Худо ва Расул дўсташ доранд

¹ Мухаррам, раҷаб, зулкаъда ва зулҳиҷча моҳҳои ҳароманд.

² Ниг: Амирулмўъминин Алӣ ибни Абўтолиб мина-л-милод ила-л-истишҳод.

Хайбар қалъаи мустаҳқами яхудиҳо дар наздикии Мадина буд. Аскарони ҳар лашкаре ба он наздик шуда наметавонистанд. Деворҳои баланде дошт, ки тир ба онҳо рахна намекард. Паёмбар (с) дар наздикии ҳамин қалъа бо лашкараш иқоматгоҳ ихтиёр намуд.

Дар рӯзи аввал Абӯбакр (р) парчам дар даст, бо гурӯҳе аз ҷанговарони фидокор то шом мубориза бурд, аммо бе натиҷа баргашт.

Дар рӯзи дуввум Умар (р) парчамро бардошта лашкаро дар ихтиёри худ гирифт ва то шом муборизаи саҳт намуд, лекин ба дохили қалъа роҳ наёфта баргашт.

Паёмбар (с) гуфт: Фардо парчамро ба дасти касе хоҳам дод, ки Худованд ва Расулаш ўро дўст медоранд ва ў низ Худованд ва Расулашро дўст медорад ва Худованд бо дасти ў қалъаро мекушояд.

Мардум он шаб ҳар яке бо худ орзу мекард, ки ин шараф насибаш гардад.

Умар (р) гуфт: Ҳаргиз амир шуданро таманно накардаам, магар ҳамон рӯз, ба умеде, ки аз зумраи ононе бошам, ки Худованд ва Расулаш ўро дўст медоранд.

Баъд аз дамидани субҳ мардум назди Паёмбар (с) ҷамъ омаданд. Сафҳои ҷанговарон ба таври кофӣ ораста гашта ва ҳама хомӯш мунтазири он буданд, ки он шараф насиби кӣ мегардад. Пас аз хомӯшии тўлонӣ овози мубораки Паёмбар (с) баланд шуда гуфт: Алӣ ибни Абўтолиб кучост?

Алӣ (р) назди Расули Худо (с) омад, дар ҳоле ки чашмонаш дард мекард.

Паёмбар (с) пурсид ба ту чӣ шуд?

Алӣ (р) гуфт: Чашмам дард мекунад.

Паёмбар (с) гуфт: Ба ман наздик шав. Паёмбар (с) оби даҳонашро ба чашмони Алӣ (р) молид ва ў дарҳол шифо ёфт.

Паёмбар (с) ба ў гуфт: Ин парчамро бигир ва бирав, то ин ки Худо кушоише ба шумо насиб гардонад.

Алӣ (р) гуфт: Эй Расули Худо (с) бо онҳо бичангам, то ин ки муслмон шаванд?

Расули Худо (с) гуфт: Бо онҳо то ба қалъа дохил шудан бичанг. Чун дохили қалъа гаштед, онҳоро ба Ислому даъват бикун ва он ҳаққи Худовандро, ки анҷом доданаҳ ба онҳо лозим аст, огоҳашон намо. Савганд ба Худо, агар Аллоҳ таборак ва таъоло шахсеро таввасути шумо ҳидоят намояд аз ҳамаи неъматҳои дунё бароятон беҳтар аст.

Чун Алӣ (р) ба онҳо наздик шуд, яхудие аз болои қалъа пурсид: Шумо кистед?

Гуфт: Ман Алӣ ибни Абӯтолиб ҳастам.

Яхудӣ гуфт: Шарӣате, ки ба Мӯсо (а) нозил шудааст, аз он беҳтарашро оврдаед.¹

100. Майит зомини қарзи худ аст

Рӯзе ҷанозаеро оварданд ва аз Паёмбар (с) хошиш намуданд, ки бар вай намози ҷаноза гузарад.

Расули Худо (с) пурсид: Оё бар дӯши ин майит қарзе ҳаст?

Гуфтанд: Бале ду динор қарздор аст.

Паёмбар (с) аз гузоридани намоз бар вай худдорӣ намуда, ба онҳо гуфт: Худатон бар вай намоз гузоред.

Рафтори Паёмбар (с) чунин буд, ки бар шахси қарздор намози ҷаноза намегузорид.

Алӣ (р) инро дида хавф аз он бурд, ки ин майит аз баракати намози Паёмбар (с) маҳрум мемонад. Пас шитобон назди Расули Худо (с) рафта гуфт: Эй Расули Худо (с) ин ду динорро ман ба уҳда мегирам.

Паёмбар (с) бар он майит намози ҷаноза гузорид ва ба Алӣ (р) гуфт: Худованд ба ту подоши хайр диҳад. Худованд қарзи туро аз дӯшат озод намуд, чуноне ки ту қарзро аз дӯши бародарат озод намудӣ. Ҳеч майите нест, магар ки зомини қарзи худ аст. Ва ҳар шахсе зомини қарзи майите гардад, Худованд рӯзи қиёмат зомини қарзи ӯ мегардад.²

¹ Ниг: Ал-Бухорӣ, 73/4; Муслим, 187/4 ва Таъриху-л-хулафо, с.266 ва Раҳику-л-маҳтум, с.352.

² Ниг: Имом Алӣ ибни Абӯтолиб аз Муҳаммад Рошид Ризо, с.17.

101. Набард то дами марг

«Набард то дами марг» шиоре буд, ки Алӣ ибни Абӯтолиб (р) дар ҷанги Ухуд баланд карда буд.

Ҳангоме ки хабари бардурӯғи кушта шудани Паёмбар (с) паҳн гашт, ин барои Алӣ (р) хеле даҳшатовар буд. Қариб буд, ки шамшер аз дастони ларзонаш биафтад. Ў шитобон сӯи кушташудагон рафта, ҷустуҷӯ намуд ва Паёмбар (с)-ро он ҷо наёфт. Алӣ (р) дар ҷои худ собит монд. Васвасаҳои зиёде зехни ўро машғул месохт. Ў ба чунин хулосае омада бо худ гуфт: Паёмбар (с) дар байни кушташудагон нест. Саваганд ба Худо, ў ҳаргиз аз майдони ҷанг фирор намекунад. Валекин ба фикрам, Худованд аз кирдори мо дар ғазаб шуд ва Паёмбарашро аз миёни мо ба сӯи худ бурд.

Баъд аз он Алӣ (р) ханҷарашро аз ғилоф берун намуд ва ғилофашро шикаста гуфт: Дар ман дигар ҳеҷ хайре нест, магар ин, ки то кушта шуданам бичангам. Баъд аз он ба мушрикони ҳамла намуд ва дохили майдони набард гашта дид, ки Паёмбар (с) дар даруни ҷанг аст. Алӣ (р) худро ба Паёмбар (с) расонида ўро ба оғӯш гирифта бӯсид. Ва то аз байн рафтани сахтиҳои ҷанг ҳамроҳаш буд.¹

¹ Ниг: Маҷмаъу-з-завоид (115/6).

Мундариҷа

Алӣ ибни Абӯтолиб (р) дар чанд сатр	3
1. Заковат ва ҷиддияти Алӣ (р)	4
2. Шумо дар дунё ва охират бародари ман ҳастед	4
3. Умар (р) Алӣ (р) -ро мебӯсад	5
4. Писарбачаи далер	5
5. Ахлоқи муборизон	6
6. Паёмбар (с) қадамҳои Алӣ (р)-ро масҳ мекунад	7
7. Ҷавоне ҷуз Алӣ (р) нест	7
8. Фақир ва динорҳо	9
9. Алӣ (р) ва нуқраву тилло	10
10. Шумо барои ман ба манзалаи Ҳорун барои Мусо (а) ҳастед	10
11. Шучоътарини мардум кист?	11
12. Агар Алӣ намебуд ҳароина Умар ҳалок мешуд	11
13. Зан ва Саҳл ибни Ҳунаиф	13
14. Ашқҳои Амирулмўминин (р)	13
15. Маҳри Фотимаи-заҳро (р)	14
16. Алӣ (р) наздиктарини мардум ба расули Худо	15
17. Алӣ (р) ва яҳудии мутақабир	15
18. Ин масъулияти ки хоҳад буд?	16
19. Амирулмўминин дар додгоҳ	17
20. Рӯзе, ки чехраҳое сафед ва чехраҳое сиёҳ мешаванд	18
21. Соҳиби кулчаҳо	18
22. Алӣ (р) ва зарфҳои тиллоӣ	19
23. Нусрати Худо ба дўстонаш	20
24. Алӣ (р) ва дарвозаи қалъа	20
25. Фотима (р) хоҳони ходим аст	21
26. Ба ивази ҳар некие даҳ неки аст	22
27. Либосе, ки нарҳаш се дирҳам аст	22
28. Хешовандони наздикатро тарс бидех	23
29. Дуъои Паёмбар (с) барои Алӣ (р)	24
30. Аз минбари падарам поён шав	25
31. Агар хоста бошӣ онро Алӣ (р) бигардон	25
32. Алӣ (р) дар ҷаннат аст	26
33. Нолаву андӯх	26
34. Ҷуз луқмаи ҳалол чизе нахоҳам хурд	26

35. Шахсе Аљиро озор диҳад манро озор додааст	27
36. Фавтидагон сухан мегӯянд	27
37. Алӣ (р) маҳбубтарин шахс назди Паёмбар (с)	28
38. Зани зинокор	28
39. Чӣ гуна мавлои шумо мебошам?	29
40. Се хислате, ки Алӣ (р) бо онҳо бартари дошт	30
41. Хислатҳои фақеҳ (Олими шарият)	30
42. Умми Салама (р) ва Алӣ (р)	30
43. Таърихи ҳичрӣ	31
44. Алӣ (р) мардери шаллоқ мезанад	31
45. Фиритодани Алӣ (р) ба Яман	32
46. Ҳикмати хонадони нубувват	32
47. Ислои овардани Алӣ (р)	33
48. Фазилатҳои Алӣ (р)	34
49. Духтари Ҳамза (р)	34
50. Умар (р) Уми Кулсум (р) - ро хостгори мекунад	35
51. Шахсери ман дӯсташ бошам Алӣ (р) низ дӯсти ӯст	36
52. Амирони ҳафтгона	36
53. Халифаҳои рошид	37
54. Машварати Алӣ бо Сиддиқ (р)	37
55. Фурушанда ва каниз	38
56. Пешдаст будани Абӯбакр Сиддиқ (р)	38
57. Алӣ (р)-ро ба неки ёд кунед	39
58. Ҳуқм аз Худованд аст	40
59. Зани араби ва мавлояш	40
60. Худованд беҳтарин нигоҳбон аст	41
61. Ғуломи дузд	41
62. Марде ки биноияш аз байн рафт	42
63. Шаҳодати дурӯғ	42
64. Хилофатро зиннат додед	42
65. Либоси дурушт	43
66. Даъваткунанда на чангкунанда	43
67. Аз тақдир манро хабар деҳ	44
68. Барои мо Худое бисоз	44
69. Чаҳор чизро аз ман биомуз	45
70. Абӯбакр (р) хилофатро рад мекунад	45
71. Яҳудии палид	46
72. Либоси фарсудашуда	46
73. Дуруст гуфти эй Амирулмӯъминин	47
74. Алӣ (р) шамшерашро мефурӯшад	47

75. Сарзаниши баргузидагон	47
76. Алӣ (р) Валидро ба қатл мерасонад	48
77. Марде ки ҳақиқатро бад мебинад	48
78. Абӯсуфён узр мепурсад	49
79. Абӯбакр (р) мустаҳиктар ба он аст	50
80. Ояте аз Куръон барои Алӣ (р) нозил мешавад	51
81. Яхудӣ ва боғ	51
82. Зан шавҳарашро тўҳмат мекунад	52
83. Садакаи Алӣ (р)	53
84. Дӯст дорам, ки Худовандро бо амали шумо мулоқот намоям	53
85. Қалбҳо мисли зарфҳо ҳастанд	54
86. Бархез эй Абӯтубро	54
87. Дар мусолиҳа маро ҳамроҳ кунед	55
88. Абӯлаёл (падари фарзандон)	55
89. Пайвандгари (поргикунанда) кафш	56
90. Гов ва хар	56
91. Ҷоиз аст барои ту ончи барои ман ҷоиз аст	57
92. Алӣ (р) хурмо ҷамъ мекунад	57
93. Худованд забонатро собит бесозад	58
95. Ризомандии аҳли байт	58
96. Сифати асҳоби Паймбар (с)	59
97. Ду марди аз ҳама бадбахттар	59
98. Карези мағрур	60
99. Марде ки Худо ва Расул дӯсташ доранд	61
100. Майит зомини қарзи худ аст	62
101. Набард то дами марг	63

**КИТОБҶОЕ, КИ АЗ ТАРҶУМОНИ ИН КИТОБ
ТО БА ҲОЛ ТАРҶУМА,
БАРГАРДОН ВА ТАҲИЯ ШУДААСТ:**

1. Саду як қисса аз ҳаёти Муҳаммад (с);
2. Саду як қисса аз ҳаёти Абӯбақри Сиддик (р);
3. Саду як қисса аз ҳаёти Умар (р);
4. Саду як қисса аз ҳаёти Усмон (р);
5. Саду як қисса аз ҳаёти Али (р);
6. Саду як қисса аз ҳаёти Умар ибни Абдулазиз (р);
7. Тафсири мухтасари Хатлонӣ дар се ҷилд;
8. Таърихи хулафои рошидин: Абӯбақр (р) ва Умар (р);
9. Таърихи хулафои рошидин: Усмон (р) ва Али (р);
10. Шинохт ва мақоми Саҳоба (р) дар Ислом;
11. Оиша - пешвои бонувони мўъмин ва дўстдоштатарин;
ҳамсари Паёмбари Парвардигори оламин;
12. Панҷоҳ амале, ки шарият занонро аз он боз медорад;
13. Бонувони хонадони нубувват;
14. Аниси занони покдоман;
15. Даҳ ёри бихишти;
16. Чӣ бояд кард, то ҳамсарат туро дўст дорад;
17. Бисту панҷ суол аз неъмат ва азоби қабр;
18. Ҳазор ҳикмат;
19. Лаънатшудагон дар ҳадисҳои набавӣ;
20. Моҳи Рамазон, истиқбол ва бузургдошти он;
21. Одоб ва хусусиятҳои моҳи Рамазон;
22. Фазилати шаби Қадр ва даҳаи охири моҳи Рамазон;
23. Амирулмўъминин Ҳасан ибни Али ибни Абӯтолиб (р) шахсият ва асри ӯ;
24. Кудаконе дар атрофи Паёмбар (с);
25. Хушбахттарин зан дар олам;
26. Луълӯ ва марҷон аҳодиси муштаракӣ Саҳеҳи Бухорӣ ва Муслим;
27. Зиндагиномаи Имомон;
28. Шарҳи ақидаи аҳли суннат ва ҷамоат;
29. Бихишт;
30. Сирати комили Ҳусайн (р), аз вилодат то шаҳодат.

Ҳадафи Бунёди ҷамъиятии «Васатият»

Бунёди ҷамъиятии «Васатият» мутобиқи қонунгузори амалкунандаи Ҷумҳурии Тоҷикистон фаъолияти худро ба роҳ монда, ҳадафҳои асосии он иборатанд аз:

-Баланд бардоштани савияи илмию фар-ҳангии миллати тоҷик.

-Таҳқиқ ва пажӯҳиши таърих ва тамаддуни шарқӣ бо услубҳои тоза ва замонавӣ.

-Расонидани аҳкоми дини мубини Исломи тавассути китобҳои пурмухтаво ва асил дар партави **Қуръон ва Суннат** ва тибқи мазҳаби **Имоми Аъзам Абӯҳанифа (р)**.

-Муттаҳидсозии тамоми мардуми Тоҷикистони азиз новобаста аз миллату наҷод дар атрофи **қонун ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон**.

-Хидмати содиқона ба миллат ва давлати куҳанбунёди тоҷик ва зиддият ба ҳар гуна ихтилоф ва зуҳуроти номатлуб.

-Нашри китобҳои асилу нобе, ки аз гузаш-тағони солеҳамон ба мо расидааст.

Албатта имони комил ва яқин дорем, ки бо ёрии Худованд ба ин ҳадафҳо муваффақ хоҳем шуд. Аз ин хотир ҳамагонро ба хондани чунин китобҳо тавсия менамоем, то аз ҳар гуна инҳирофот ва каҷравӣ со-лим бошем ва обурӯю эътибори миллати азизамонро ҳифз намуда, парчами давлати соҳибистиклоламонро боз ҳам баландтар бардорем.

Раёсати Бунёди ҷамъиятии «Васатият»

Варақаи иртибот байни хонанда ва ношир

АССАЛОМУ АЛАЙКУМ ВА РАҲМАТУЛЛОҲИ ВА БАРАКОТУҲУ.

Хонандаи гиромӣ, хошишмандем саволномаи зеринро бо ҷавобҳои дақиқ пур созед. Ин саҳифаро бурида ба нишонии электронии мо ирсол намоед ва як китоби тозабанаширасидаи моро ройгон дарёфт хоҳед кард.

Ному насаб: _____

Вазифа: _____

Маълумот: _____

Суроға: _____

Телефон: _____

e-mail: _____

- Дар бораи ин китоб _____

(номи китоб)

аз кучо хабардор шудед?

а) аз китобхона

б) аз рафиқон

в) аз эълону реклама

г) аз намоишгоҳ

- Ин китобро аз кучо харидед?

Номи китобхона, намоишгоҳ ё фурушгоҳ _____

Назари шумо дар бораи услуби китоб

а) оддӣ

б) хуб

в) олий

(лутфан тавзеҳ бидихед, барои чӣ?) _____

- Назари шумо дар бораи сифати китоб:

а) оддӣ

б) хуб

в) олий

(лутфан тавзеҳ бидихед, барои чӣ?) _____

- Назари шумо дар бораи нархи китоб:

а) арзон

б) муносиб

в) гарон

(лутфан тавзеҳ бидихед, барои чӣ?) _____

- Дар оянда дар кадом мавзӯҳо китоб хондан мехоҳед?

Ин китоб шояд аз хатогихои лафзӣю техники оӣ набошад. Агар шумо дар он сахӯ хатое мушоҳида намудед, лутфан дар ӯадвали зерин кайд намоед. Назари шуморо хатман дар ӯопҳои оянда ба инобат хоҳем гирифт.

Сатр ва рақами саҳифа	хато	дуруст

Почтаи электронӣ:
wasatiyat@mail.ru
fund-wasatiyat@yandex.ru
Quron-khatloni@yandex.ru
iqbolkawthar@hotmail.com

Аз мукотиба ва ҳамкориатон миннатдорем.

Идораи Бунёди ӯамъиятии «Васатият»

١٠١ قصة و قصة من حياة

علي بن ابي طالب (رض)

مترجم: محمد اقبال صدرالدين